

"АРХІЎ..." ПЛЮС "ЛЕС"

На гэтым тыдні быў прадстаўлены праект Нацыянальнага павільёна для ўдзелу ў 56-м Венецыянскім біенале.

С. 2 — 3,
12 — 13

ФОТА АЛІНЫ САЎЧАНКА

Канстанцін Селіханаў, Вольга Рыбчынская і Аляксей Шынкаренко (на здымку, злева направа) прэзентавалі праект павільёна ў Цэнтры сучасных мастацтваў. Кадры з архіва праекта "Архіў сведкі вайны" ілюструюць этапы яго правядзення ў Мінску, паказваюць удзельнікаў і медыятараў, фіксуюць моманты прэзентацыі ў Гомелі пад час Нацыянальнага форуму "Музеі Беларусі".

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

Тэндэнцыі

Бібліятэка ў воблаку

Бібліятэкары абмеркавалі прыярытэты і новую тэхналогію

22 студзеня ў Зале адукацыйных тэхналогій Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі да Дня беларускай навукі прайшла вэб-канферэнцыя "Навуковыя даследаванні ў бібліятэках: дасягненні і перспектывы". Адбылася дыскусія паміж рэальнай аўдыторыяй (кіраўнікі і супрацоўнікі НББ, бібліятэкары іншых устаноў сталіцы) і віртуальнай абласных бібліятэчных устаноў). Гутарка ішла пра эфектыўную дзейнасць бібліятэк у сучасных умовах.

для сябе 54-гадовага, які вырас сам па сабе, а не пад уплывам электронных гаджэтаў. Справа ў тым, што, выкарыстоўваючы віртуальныя сэрвісы, вы становіцеся спажыўцом незлічонай колькасці інфармацыі за межамі міжсеткавага экрана (у воблаку). Інакш кажучы, прапуская здольнасць сетак значна павялічваецца. Век жыві — век вучыся. Прыкладна па гэтай схеме, як прагучала на канферэнцыі, і варта рухаць бібліятэчную справу.

Натуральна, працэс не з лёгкіх. І па тым, што на вялікім мультымедыя-маніторы адзін з абласных цэнтраў раз-пораз "завісаў", можна было сцвярджаць: няма мяжы дасканаласці. А тое, што бібліятэчная перспектыва — у навуковай дзейнасці, дзе процьма рэзерваў ды магчымасцей, не выклікае сумневаў.

Дацэнт кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута культуры Беларусі Наталля Бязозкіна казала пра тое, што не ўсе яшчэ кніжныя помнікі ўведзены ў навуковы абарот. Хто, як не бібліятэ-

■ Вэб-канферэнцыя стала доказам таго, што сучаснае навуковае асэнсаванне колішніх традыцыйных прыёмаў працы — рэч перспектыўная. Тут і фінансавая выгода — навідавоку, і апэратыўнасць абмену меркаваннямі павялічылася ў разы.

кар, павінен зрабіць тут свой істотны ўнёсак? Як, зрэшты, і ў даследаванні гісторыі бібліятэчнай справы.

А як самі бібліятэкары бачаць гэтыя навуковыя прыярытэты? На чым збіраюцца засяроджваць прафесійную ўвагу пасля не бюракратычнага скарачэння, а — сапраўды

прадуманай аптымізацыі? Галоўны бібліятэкар НББ Настасся Маслоўская паведаміла, што пра навукова-даследчы кампетэнцыі бібліятэкараў краіны можна сцвярджаць па выніках праведзеных даследаванняў. Дарэчы, гэтыя матэрыялы "К" мае намер апублікаваць у бліжэйшых нумарах.

Не "маўчаў" і манітор. Вучоны сакратар Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі Юрый Максіменка паведаміў пра даследаванні, што праведзены ў сценах яго ўстановы для ўдасканалення работы апошняй. Міжнародны аспект навуковай дзейнасці, па словах намесніка дырэктара Брэсцкай абласной бібліятэкі Алы Мяснянкінай, з'яўляецца для ўстановы адным з вядучых. Краязнаўства таксама патрабуе самых сучасных навуковых

падыходаў, — пра гэта казала загадчык аддзела Магілёўскай абласной бібліятэкі Тамара Калініна...

Вэб-канферэнцыя сама па сабе стала доказам таго, што сучаснае навуковае асэнсаванне колішніх традыцыйных прыёмаў працы — рэч больш чым перспектыўная. Тут і фінансавая выгода — навідавоку, і апэратыўнасць абмену меркаваннямі павялічылася ў разы. А тэхнічныя збоі пры стасунках віртуальнай аўдыторыі з рэальнай — справа непазбежная ды часовая. Але хацелася б дажыць і да таго моманту, калі на маніторы у зале НББ можна будзе ўбачыць ды пачуць не толькі абласных спецыялістаў, але і бібліятэкараў са звычайных аграгарадкоў...

Яўген РАГІН

З дзясятка гадоў таму, знакаміты дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі, яшчэ можна было дыскутаваць, ці патрэбна бібліятэцы аўтаматызацыя. Сёння ж не выклікае сумневаў іх няўхільны пераход на воблачныя тэхналогіі...

Патлумачу апошняе словазлучэнне не столькі для чытача, колькі

Меркаванні вядомых даследчыкаў культуры краіны з нагоды Дня беларускай навукі чытайце на старонках 4 — 5.

Акцэнт тыдня

У другі раз (першы — у 2012-м) у Беларусі ўшаваюць мецэнатаў, якія дапамагаюць культуры. У панядзелак урачыстае ўзнагароджанне тых, хто падтрымлівае культурныя праекты рэспубліканскага і міжнароднага ўзроўня, прайшла ў Мінску. Пазней аналагічны імпрэзы адбудуцца ў абласцях.

Алег КЛИМАЎ

У сталіцы пляцоўкай для святочнага дзейства стаў Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы. Ужо ў холе гасцей сустракалі і з "допытамі" абступалі журналісты. З каверзным, як мне падалося, пытаннем падступілі і я да некаторых V.I.P.-персон вечара. У мастацкага кіраўніка Купалаўскага тэатра Мікалая ПІНІГНА пацікавіўся тым, ці ёсць у нас мецэнаты. Ці гаворка, хутчэй, павінна ісці пра спонсараў?

— Для мяне няма розніцы, хто дапамагае культуры, бярэ ён грошы са сваёй кішэні або ў якасці даражыніцы выступае кампанія. Калі справа тычыцца нашага тэатра, мы публічна кажам пра такіх людзей ды арганізацыі. Але я разумю юрыдычную тонкасць паміж вызначэннем мецэнатаў і спонсараў...

Апошнія, як паведаміў спадар Пінігін, з прапановамі аб аказанні да-

узятасць адносна тых, каго прынята называць спонсарамі. Маўляў, добра, што дапамагаюць, але ж не бескарысліва, а прасоўваючы, дапусцім, рэкламай тавар. Пры тым людзі забываюць, што гэты тавар яны вырабляюць самі і павінны атрымаць за яго зарплату! Вось такі парадокс.

Зарадзіўшыся аптымістычнымі ноткамі, што не так відавочна прагучалі ў словах тэатральнага мэтра, і часткова ліквідаваўшы прарэкі ва ўласнай адукацыі з дапамогай мэтра ад бізнесу, я апусціўся ў сваё крэсла ў глядзельнай зале — і цырымонія пачалася. Адкрыў яе міністр культуры краіны Барыс Святлоў, які найперш падзяліўся навіной аб тым, што адзін з вядучых банкаў выказаў гатоўнасць фінансава падтрымліваць культурныя пачынанні. Затым Барыс Уладзіміравіч здзейсніў экскурс у гісторыю сусветнага мецэнатства і мецэнатства Беларусі ды распавёў аб стане рэчаў у гэтым аспекце. Па заканчэнні вітальнай прамовы на сцэну групамі сталі падымацца героі падзеі, якім ўручаліся дыпламы "Мецэнат культуры Беларусі 2014 года". Усяго 42-х спрыяльнікаў культурнай сферы (адзін адсутнічаў) адзначылі такім чынам. А гэта — прадстаўнікі структур розных форм уласнасці. А між віншаваннямі выступалі акцёры ў сцэнах са спектакля "Местачковае кабарэ"...

Калі ж мерапрыемства ўжо завяршылася, мяне чакалі яшчэ дзве кароткія сустрэчы. Прыняўшы мае

Сцісла: лічбы, факты, цытаты

Роля культуры

Пад час 42 З'езда грамадскага аб'яднання "Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі" Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка адзначыў ролю культуры ў сучасным грамадстве.

"Існуе шырока распаўсюджанае меркаванне: у сучасным свеце няма месца нацыянальным культурам, а ім на змену прыходзіць адна — глабальная. Думаю, што гэта не так. У кожнага народа ёсць уласная сістэма каардынат, вектар развіцця, зададзены яго гістарычным досведам і нацыянальнай культурай. Праз іх прызму мы ўспрымаем свет. Ці мы ўключаемся ў эканамічныя альянсы, ці пераймаем тэхналогіі, ці далучаемся да сусветнай культуры — усё роўна ўсё прапускаем праз сябе. І гэта дае магчымасць нам перажыць, засвоіць, калі хочаце, глабалізацыю, узяць ад яе толькі тое, што нас умацоўвае", — адзначыў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. "Культура — вось што робіць беларуса беларусам, а не проста "тутэйшым", у якой бы кропцы зямнога шара ён ні знаходзіўся. Не толькі наша найбагацейшая спадчына — літаратура, музыка, архітэктура, — але і мова, якую мы павінны ведаць, гісторыя, якую мы павінны памятаць, і каштоўнасці, што мы павінны шанаваць", — падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы. На думку Прэзідэнта, інтэграцыйныя працэсы, сустрэчы з людзьмі іншых традыцый, іншага сацыяльнага досведу заахочваюць больш уважліва ўглядацца ў саміх сябе.

Новы фармат імпрэз у сталіцы

"Сёння ў Мінску ёсць план дзеянняў па падрыхтоўцы і правядзенні святочных мерапрыемстваў да 70-годдзя Перамогі. Ён тыповы і складаецца са стандартнага набору. Але я хацеў бы, каб вы, жыхары горада, дапамаглі нам знайсці новы фармат мерапрыемстваў. <...> Мінгарвыканкам адкрыты для прапанов і гатовы разгледзець любыя ініцыятывы гараджан", — сказаў старшыня Мінгарвыканкама Андрэй Шорац.

Паводле яго слоў, гэта датычыцца і мерапрыемстваў Года моладзі. "У горадзе праводзіцца дастаткова цікавых мерапрыемстваў. Але мы хочам, каб у іх прымала ўдзел як мага больш людзей, а яшчэ лепш, калі б яны выступалі арганізатарамі. Прыходзьце, прапануйце канцэпцыю, скажыце, што трэба ад горада, што зробіце вы, каб гэтыя мерапрыемствы былі зроблены не для прыліку, а прыцягнулі ўвагу людзей. Вось гэта самае галоўнае", — падкрэсліў мэр.

Дэталёны разгляд

Сведка як дзеючая асоба гісторыі

Упершыню за кароткую гісторыю беларускага ўдзелу ў Венецыянскім біенале ў Нацыянальным павільёне не будзе твораў мастацтва ў "зразумелым" для нас сэнсе слова: ні жывапісу, ні графікі, ні скульптуры, ні нават аб'ектаў і перформансаў. Замест іх — нязвыклы паводле прынцыпаў свайго функцыянавання архіў старых фота ды іншых матэрыялаў, прысвечаных дзвюм сусветным войнам.

Ілья СВІРЫН

Магчыма, у родных пенатах у некага гэты выбар журы выкліча здзіўленне ці раздражненне, але ў той культурны кантэкст, дзе найважнейшай з'яўляецца свежасць і грунтоўнасць ідэі, а не спосабы яе ўвасаблення (іх цяпер "грэбліва" называюць медыя) такі канцэптuallyны пра-

якія адлюстраваны на пажайцельных фота. На жаль, у "пагоні за брэндамі" мы дагэтуль не разумеем, што менавіта гэтым можам быць цікавымі "культурнаму" свету. Хаця нават факты сведчаць пра адваротнае. Адзіны ў нашым стагоддзі фільм з лагатыпам "Беларусьфільм", што меў папраўдзе міжнародны поспех, — гэта не нейкі эпічны баявік (а яны — у асартыменце), але камерны "У тумане", у якім дзеючымі асобамі з'яўляюцца тыя самыя "простыя жыхары". На маю думку, работа Сяргея Лазніцы — не больш чым удалая экранізацыя Васіля Быкава. "Архіў сведкі вайны" — рэдкі і доўгачаканы працяг яго падыходу да адлюстравання ванных падзей.

Што даюць такія Біенале ўласна Беларусі?

Не сумняваюся: зараз на мяне могуць накінуцца прыхільнікі сучаснага авангарднага мастацтва, дакладней кажучы — так званага

Першыя крокі

памогі ў тэатр не звяртаюцца. Ініцыятыву праяўляе сама ўстанова, тым больш, сярод заўсёднай спецыяльнай можна сустрэць і бізнесменаў, якія разумеюць, што яны нясуць нейкія сацыяльныя абавязкі перад грамадствам. Быць можа, лічыць Мікалай Мікалаевіч, больш смелымі ў гэтым плане іх зрабіў бы Закон аб мецэнатстве, якога пакуль у нас няма.

Уладзімір КАРАГІН, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і працадаўцаў, зазначыў:

— Я сказаў бы, што абодва словы — "мецэнат" і "спонсар" — у поўнай меры стасуюцца з некаторымі з тых, каго ўзнагародзяць у гэты вечар. Наколькі мне вядома, яны і ўласнымі сродкамі, і праз кампаніі падтрымліваюць праекты ў галіне культуры. На жаль, у Беларусі няма такога закону, які рэспісваў бы ўсё, што датычыцца даражынінай дзейнасці, стымуляваў асобных грамадзян ды арганізацыі да яе. (Таму і існуе блытаніна ў паняццях.) Такі акт дазволіў бы ўцягнуць шырокія пласты грамадства ў розныя сацыяльныя праекты, прычым без матэрыяльнай выгады для сябе, а, што называецца, зыходзячы з ідэйных меркаванняў. І ў ім павінны быць прапісаны абавязальнасці, якія бярэ на сябе дзяржава перад даражыніцамі. Да нас у Саюз не так даўно прыходзіў чалавек — дырэктар прадпрыемства, што ў сілу аб'ектыўных прычын збанкрутаваў. Ён апавядаў, што былыя работнікі пра яго цяпер гавораць зусім не станоўчыя рэчы, нагадваючы, колькі грошай выдаткоўвалася на сапраекты...

Праўда, Уладзімір Мікалаевіч адзначыў: на яго думку, існуе прад-

віншаванні, Ганна ДЗЯЛЕНДЗІК, памочнік дырэктара прыватнага прадпрыемства "Дарыда", прызналася:

— Мы з задавальненнем займаемся спонсарствам, па меры магчымасцей аказваючы дапамогу і канкрэтным людзям, і дзіцячым дамам, выдаткоўваючы грошы на спорт. Не пакідаем без увагі і родную культуру. Напрыклад, у мінулым годзе мы былі сярод тых, хто прафінансваў выстаўку "Марк Шагал і сцэна", якая прайшла ў Нацыянальным мастацкім музеі. Прычым асабліва не афішэем такую дзейнасць, таму, у пэўным сэнсе, яе можна назваць мецэнаткай. Мы нават просім: "Не называйце "Дарыду" спонсарам вашага мерапрыемства! Рады будзем пачуць простае "Дзякуй!"...

А гендырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір ПРАКАПЦОЎ вырашыў "маю" праблему, агучаную напачатку, лёгка:

— Мецэнатства або спонсарства? І тое, і тое ідзе на карысць беларускай культуры. Мы робім толькі першыя крокі на гэтым шляху. Хацелася б, каб і дзяржаўныя прадпрыемствы, і прыватныя звярталі ўвагу на сваю культуру не час ад часу, а падтрымлівалі б яе фінансава рэгулярна, не чакаючы, пакуль яна сама да іх звернецца. Наш музей з'яўляецца абліччам Беларусі, і дзяржава пра яго клапаціцца. Але і нам такая дадатковая дапамога неабходная. Што ўжо казаць пра тыя ўстановы культуры, якія знаходзяцца дзе-небудзь у глыбінцы. Вось пра іх не варта забываць, інакш засохнуць карані ўсёй нашай культуры. Зразумела, якімі будуць наступствы...

K

Фотарэпартаж з падзеі глядзіце на старонцы 3.

газета **КУЛЬТУРА** ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГА (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выхадзіць з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. **Адказны сакратар**: Вольга НАВІЦКАЯ; **рэдактары аддзелаў**: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПАК, Юген РАГІН, Ілья СВІРЫН; **аглядальнікі рэдакцыі**: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; **спецыяльныя карэспандэнты**: Пётр ВАСІЛЕЎСКІ, Алег КЛИМАЎ, Аліна САУЧАНКА; **мастацкі рэдактар** — Наталля ОВАД; **карэктар** — Інга ЗЕЛЬБІС.

Сайт: www.kimpress.by E-mail: kultura@tut.by Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА" 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукпісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыял на правах рэкламы. "Культура", 2015. Наклад 6 314. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падыпісан у друку 23.01.2015 у 18.00. Замова 280. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Беларусы ў бягучым годзе, з мая палістапад, прадставяць нашу краіну на 56-м Венецыянскім біенале. Гэта ўжо трэці наш удзел. Будзе прэзентаваны, на мой погляд, цудоўны сацыяльна-мастацкі праект "Архіў сведкі вайны", у аснову якога пакладзена складаная "дыялектыка" ўнікальных фатаграфій апошніх сусветных войнаў з галоўным акцэнтам на ваеннай "геаграфіі" нашай зямлі. Праект, распрацаваны Аляксеем Шынкаренко, Вольгай Рыбчынскай пры удзеле Канстанціна Селіханова (камісар павільёна — Наталля Шаранговіч), ажыццяўляўся пры падтрымцы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Не памылюся, калі скажу, што падобнага праекта ў нас яшчэ не было. У прэс-рэлізе падрабязна апісана яго канцэпцыя, таму не буду паўтарацца. "Фішка" яшчэ і ў тым, што праект мае рэалізоўвацца адначасова ў Венецыі і ў Мінску. "Мэта паралельнай работы двух архіваў сусветных войнаў, — сказана ў прэс-рэлізе, — вытрымліваючы геаграфічную дыстанцыю, выявіць розніцу ўласцівасцей гэтых архіваў, праявіць іх сувязь ды ўзаемадзеянне. Паміж дзвюма пляцоўкамі, як і паміж архівамі,

мы пакрыўдзіліся, што нас не за- прасілі на чарговы Венецыянскі біенале, і, як бы ў адплату, хто памятае, арганізавалі "Беларускі павільён Венецыянскага біенале" ў Мінску, у выставачным комплексе "БелЭКСПА" на вуліцы Янкі Купалы, 27. Так трыццаць беларускіх мастакоў і майстроў фатаграфіі ўпершыню спрычыніліся, хаця б віртуальна, да Венецыі. А то атрымліваецца, што, калі не прадстаўлена ў Венецыі твая краіна, дык, значыць, нешта дрэннае адбываецца з нашым актуальным мастацтвам? Не, нічога падобнага! Ні Сяргей Кірушчанка, ні Уладзімір Цэслер, ні Артур Клінаў ды іхнія калегі нічым не горшыя за еўрапейцаў ды іншых розных чужаземцаў... Так было... Ну а потым усё як бы ўладзілася. У некалькіх Біенале беларусы прынялі ўдзел. Зразумела, перш за ўсё тут важны імідж нашай краіны як культурнай дзяржавы ў свеце. Гэта я разумею. Тады мы больш- менш дастойна паставілі свой "аўтограф" у еўрапейскай прасторы сучаснага мастацтва. Што будзе ў гэтым годзе — пабачым... Але, як бы там ні было, для беларусаў дадзены праект як спроба глыбокага экзістэнцыяльнага

у Біенале

Арт-крытыкі: праект Беларусі для Венецыі, рэпрэзентацыя краіны і форум як "парк атракцыёнаў"

будзе адбывацца абмен меркаваннямі, пытаннямі ды адказамі".

Што там насамрэч атрымаецца ў гэтай непрадказальнай еўрапейскай прасторы, дзе, у рамках дэвіза 56-га Біенале "All the World's Futures" ("Усе лёсы свету"), будучы змагацца за "Залатых ільвоў" некалькі дзясяткаў краін планеты, дакладна сказаць пакуль цяжка: арт-форум распачнецца толькі праз тры месяцы. А варажыць зараз на кававай гушчы з глыбакадумным выглядам арт-знаўцы — сама разумеецца, не той каленкор... Галоўны мой сумнеў у тым, што сённяшняе еўрапейскае грамадства, асабліва моладзь, якое прыйдзе ў беларускі павільён, на жаль, ужо далёка ад разумення тых "глобальных катастроф", што здарыліся ў гісторыі XX стагоддзя. Для іх сусветныя войны, іх кроў і попел, пакуты ды мільённыя ахвяры — нейкія напам'ятытыя міфы. Невядома, як такое глядацкае ўспрыманне беларускай ідэі адгукнецца ў "інфармацыйнай сістэме" іхніх шмат у чым страчаных душ...

Але мне даўно хацелася зразумець іншае: што даюць такія Біенале ўласна Беларусі — у кантэксце, канешне ж, развіцця і станаўлення сённяшняга айчынага "актуальнага мастацтва". Ды наогул, як яны ўплываюць на простага гледача, які, як ні круці, пакуль не прывучаны думаць на выстаўках, праходзячы ля твораў выяўленчага і "невяўленчага" мастацтва, тым больш калі бачыць мудрагелістыя перформансы, арт-аб'екты, інсталяцыі?

Зразумела, такія міжнародныя акцыі грэх прапусіць. Адночы, гадоў шэсць таму, у 2009-м,

асэнсавання "філасофіі" войнаў кантэксце цяперашняга і будучага часу — з'ява знакавая. І будзе добра, калі яе пабачыць як мага больш людзей.

Але існуе і іншая праблема, што мяне даўно хвалюе. Дзе сёння ўсе гэтыя творы, якія цягам дзесяцігоддзяў, пачынаючы з 1970-х, "прыпісваліся" крытыкамі да "сучаснага авангарднага мастацтва" і якія мы бачылі на розных неформальных ды фармальных выстаўках (дарэчы, на тых жа мінулых Венецыянскіх біенале)? Вы, мабыць, ужо здагадаліся, да чаго гэта я. А да таго, што ў нашай сталіцы патрэбен Музей сучаснай выяўленчай культуры з вялікай пастаяннай экспазіцыяй беларускага авангарда, пра стварэнне якога мы марым ужо шмат гадоў.

І тады, калі такі музей з'явіцца, наведвальнік у любы час зможа паглядзець не на "голага караля", а на тое лепшае, што калісьці адбывалася на нашай зямлі, — ад твораў нон-канфармістаў 1970 — 80-х да таго, што экспанавалася на старце новага тысячагоддзя, у тым ліку ў цудоўнай Венецыі ды ў іншых гарадах Еўропы. І — здолее трохі па-іншаму ўбачыць ды асэнсаваць усе трылогі ды надзеі нашага часу ў іх паўнаце, перажытыя турботнымі мастакамі, так бы мовіць, "парушальнікамі спакою". Бо без такіх "парушальнікаў" руху мастацтва наперад ніколі не будзе... Ну а глядач на падобных прыкладах зможа зразумець, што акрамя прывычнага рэалістычнага мастацтва існуе яшчэ і іншае, адпаведнае новым складаным інфармацыйным ды тэхналагічным рэаліям XXI стагоддзя.

Працяг сённяшняга "Дэталёвага разгляду", прысвечанага тэме сёлетняга праекта Беларусі на Венецыянскім біенале, чытайце на старонках 12 — 13.

Зваротная сувязь: рэплікі і каментарыі

Фэст Куляшова — у Нясвіж?

Не думала, што падобнае ўрушэнне чакае мяне ад шараговага, здавалася б, мерапрыемства.

Я — пра раённы міжшкольны конкурс дэкламацый у Нясвіжы, прымеркаваны да 100-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова. Брала ў ім удзел як настаўніца і ў пэўным сэнсе адбывала свой педагогічны абавязак: прадстаўляла таленавітую вучаніцу з перакладамі твораў класіка. Аднак здарыўся цуд! У мяне ўзнікла (і не пакідала!) шчаслівае адчуванне: асалоды *наслухацца* роднага слова — вытанчанага і гранічна дасканалага — я займела напоўніцу...

Аўдыторыю складалі журы ды ўдзельнікі конкурсу — настаўнікі і дзеці. Нумары праслухоўваліся для экспертнай ацэнкі. Усё ішло па звыклай схеме. І мне вось падумалася, што гэтыя юныя галасы, узнёсла-шчырыя ды звонкія, пастаўленыя дзякуючы педагогічнаму ўмельству маіх калег, не толькі "выцягваюць" чарговае школьна-раённае мерапрыемства. Маю на ўвазе выхад школьных дэкламацый на людзі, хай сабе ў невялікіх сцэпных залы мясцовых культустаноў, але з адпаведнай афішай ды пад апладысментаў удзячных слухачоў. Мяркую, зыходзячы са шматгадовага досведу настаўніка роднай мовы, чые вучні-лаўрэаты сёння ўжо скончылі навучальныя ўстановы. З досведу больш эмацыйнага — вярталася з падобных мерапрыемстваў, акрыленая таленавітаццю нашага школьніцтва, эстэтычна ўзнятага на такі ўзровень, калі можна заслухацца і выканальніцкім майстэрствам, і словам, вымаўленым з любоўю ды разуменнем.

І падумалася пра гэта мо ўпершыню. Бо акурат у той самы час у палацавым двары музея-запаведніка "Нясвіж", на які калісьці неаднойчы выходзіў падыхаць восеньскім паветрам сам Пятэ, калі пісаў у старадаўніх сценах былога санаторыя паэму "Хамуціус", ладзілася свята кшталту нямецкага "Актобэр-фэсту".

Зусім не збіраюся проціпастаўляць адно другому — проста, слухаючы родна-блізкае ў выкананні Дзяцей, зашчыме-ла на душы: А чаму, чаму б не зладзіць фэст, звязаны з Куляшовам? Адказ, спадзяюся, з часам знойдзецца, і свята куляшоўскага Слова яшчэ прыйдзе ў культурны турыстычны Нясвіж — спачатку, магчыма, праз публічныя дзіцячыя дэкламацыі.

Наталля ПЛАКСА, краязнаўца, настаўніца беларускай мовы і літаратуры Карцэвіцкай школы Нясвіжскага раёна

А Нэмэн ёсць у рэпертуары?

Я не сустракаў твораў знакамітага рок-музыканта Чэслава Нэмэна, што паходзіць з невялікай вёскі ў Шчучынскім раёне Беларусі, у прыватных вучылішчах Польшчы, арыентаваных на папулярную музыку. Але лічу, што гэта вялікі недахоп.

Ягоная музыка чакае далейшага адкрыцця ды большага прызнання з боку тых, хто выкладае і акадэмічную музыку. Прыдаліся б і аранжыроўкі, гатовыя апрацоўкі падобных твораў, якія можна было б выконваць у школах. Безумоўна, такія апрацоўкі маюцца, але толькі ў школах, дзе навучаюць дзіцей музыцы папулярнай, дзе вучаць выканаўцаў на клавійных. У дзяржаўных вучылішчах іх няма...

Артур ДУДКЕВІЧ, джазавы піяніст Польшча

Фотасюжэт нумара

Ушанавалі мецэнатаў

Прапануем вашай увазе фотасправаздачу з цырымоніі ўручэння дыпламаў мецэнатам 2014 года ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы, якая суправоджалася сцэнамі са спектакля "Местачковае кабарэ".

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Рэпартаж з падзеі чытайце на старонцы 2.

25 студзеня — Дзень беларускай навукі

Адрасу хачу адзначыць, што Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі на працягу ўсёй сваёй 80-гадовай гісторыі разам з вялікай працай па выхаванні прафесійных музыкантаў заўсёды звяртала ўвагу на пашырэнне ўласнай навуковай дзейнасці. Таму сёння можна з упэўненасцю казаць аб тым, што Акадэмія з'яўляецца прызнаным цэнтрам беларускага музыказнаўства і музычнай педагогікі Беларусі. Дарэчы, яшчэ ў 2013 годзе БДАМ прайшла акрэдытацыю ў якасці навуковай установы і афіцыйна пацвердзіла свой высокі статус.

Сёння ў нашай акадэміі функцыянуе важны орган самакіравання — вучоны савет, у кампетэнцыю якога ўваходзіць разгляд пытанняў навуковай і рэдакцыйна-выдавецкай дзейнасці ўстановы. Арганізацыю і каардынацыю навукова-даследчай дзейнасці,

Даследаванні на любы густ

меркаванні

Кацярына ДУЛАВА,
рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, доктар мастацтвазнаўства, прафесар

працу па навукова-метадычным забеспячэнні навучальнага працэсу, а таксама працу па інфармацыйным насычэнні сайта Акадэміі музыкі і вядзенні баз даных па тэленавітай і адораной моладзі сёння ў нашай установе ажыццяўляе навукова-даследчы аддзел.

Трэба сказаць, што ў БДАМ выконваюцца некалькі актуальных для галіны айчыннай культуры і мастацтва навуковых заданняў, у тым ліку і па Дзяржаўнай праграме "Культура Беларусі" на 2011 — 2015 гады. Гэта, да прыкладу, заданне па распрацоўцы метадалогіі і метадыкі вывучэння, захавання і рэпрэзентацыі нацыянальных выканальніцкіх школ музыкальнага мастацтва (навуковы кіраўнік — доктар педагогічных навук, прафесар Вадзім Яканюк). Таксама сёння

супрацоўнікамі Акадэміі актыўна распрацоўваюцца навукова-тэарэтычныя асновы і практычныя рэкамендацыі па развіцці нацыянальнай кампазітарскай школы (навуковы кіраўнік дадзенай тэмы — доктар мастацтвазнаўства, прафесар Вольга Дадзіёмава). Па выніках яшчэ аднаго навуковага задання, мэтай якога з'яўляецца захаванне спадчыны выдатных дзеячаў беларускай музычнай культуры (навуковы кіраўнік — кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Алена Лісава), рытуецца да выдання зборнік матэрыялаў, прысвечаны аднаму з заснавальнікаў беларускай кампазітарскай школы Анатолю Багатырову.

Варта адзначыць, што некаторыя з тэм, якія плённа распрацоўваюцца ў Акадэміі, скірава-

ны на навуковае забеспячэнне дзейнасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Так, навуковы калектыў на чале з прафесарам Вадзімам Яканюком сёння завяршыў распрацоўку метадыкі архівацыі нотных дакументаў і мадэлі электроннага архіва на прыкладзе фонду кампазітара Льва Абеліевіча. Далей плануецца публікацыя падрыхтаванага зборніка камерных вакальных твораў гэтага знакамітага беларускага кампазітара.

Самае важнае, на мой погляд, — гэта тое, што вынікі навуковых супрацоўнікаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі заўсёды знаходзяць прымяненне на практыцы. Апублікаваныя матэрыялы выкарыстоўваюцца ў навучальных курсах амаль усіх музычных каледжаў рэспублікі, на ўсіх факультэтах і ў магілёўскім філіяле Акадэміі, а таксама ў многіх іншых навучальных установах гуманітарнага профілю. Варта зазначыць, што да гэтых навуковых распрацовак актыў-

на звяртаюцца многія работнікі сродкаў масавай інфармацыі для стварэння разнастайных публікацый, радыё- і тэлеперадач па тэмах музыкальнай культуры Беларусі.

Выкладчыкамі нашай установы ствараюцца і публікуюцца манаграфіі, зборнікі матэрыялаў навуковых канферэнцый, вучэбныя і вучэбна-метадычныя дапаможнікі, хрэстаматыі, нотныя выданні. З 2002 года ў нас выходзіць навукова-тэарэтычны часопіс "Весці Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі" і шэсць серый выдання "Навуковыя працы Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі". Яны, дарэчы, уключаны ў Спіс навуковых выданняў Рэспублікі Беларусь для апублікавання вынікаў дысертацыйных даследаванняў.

У навуковай дзейнасці БДАМ актыўны ўдзел бяруць маладыя кадры — нашы студэнты, магістранты, аспіранты. Спадзяюся, што мы падрыхтуем новае пакаленне навукоўцаў і твораў, якія, абапіраючыся на досвед ды тэрацыі старэйшых майстроў, дасягнуць новых вышынь у абранай прафесіі.

Сёлета Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў адзначае 70-годдзе. А, як вядома, многімі лічыцца, што ўстанова адукацыі і культуры сапраўднай ВНУ толькі тады, калі можа забяспечваць сябе прафесарамі і дацэнтамі, выгадаванымі ў сваіх сценах. Мы, натуральна, гэтым пахваліцца сёння можам. Напрыклад, усе нашы, без выключэння, загадчыкі кафедр у розныя часы скончылі БДАМ. Таксама як і абсалютная большасць нашага прафесарска-выкладчыцкага складу — выпускнікі Акадэміі.

Адзначу, што прафесійнае мастацтва — гэта, у першую чаргу, навукаёмкае мастацтва. Бо ні для каго цяпер не сакрэт, што для выканання высокамастацкай арыгінальнай ці рэстаўрацыйнай работы сёння патрэбны

...І сем школ Акадэміі

меркаванні

Святлана ВІНАКУРАВА,
першы прарэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, доктар філасофскіх навук, прафесар

не толькі прафесійныя навыкі ці ўменні, але і абавязковае вывучэнне сумежных сфер ды дысцыплін. Гэтая выснова яскрава пацвярджаецца на практыцы. Напрыклад, загадчык кафедры скульптуры Уладзімір Слабодчыкаў, прадстаўляючы на Савеце Акадэміі сваю аўтарскую работу — манументальны помнік Патрыярху Алексію II, — згадаў, што ім было вывучана больш за тры тысячы фотаздымкаў Прадстаяцеля Рускай Праваслаўнай Царквы. Яшчэ згадаю і такі прыклад: сёння адзін наш выпускнік — Антон Бельскі — працуе над мастацкім афармленнем адбудаванай царквы ў вёсцы Баркалабава, што на Магілёў-

шчыне. Ім цяпер выкананы роспіс і мазаіка на плошчы каля тысячы квадратных метраў! Натуральна, такая ўнікальная мастацкая праца патрабуе, акрамя прафесіяналізму, і вялікага аб'ёму ведаў...

Сёння ў Акадэміі паспяхова працуюць сем навукова-педагагічных і творчых школ: тэатразнаўства і мастацтвазнаўства, манументальнага майстэрства, графікі, жывапісу, скульптуры, графічнага дызайну, акцёрскага майстэрства і рэжысуры. Таксама з мэтай далейшага развіцця навукова-даследчай работы ў Акадэміі яшчэ ў 2010 годзе былі створаны навуковы савет, а таксама навукова-даследчы аддзел.

Не магу не адзначыць, што многія педагогі Акадэміі прымалі ўдзел у галіновай навукова-тэхнічнай праграме і ў асобных заданнях Дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі" на 2011 — 2015 гады. Акрамя таго, праводзіліся даследаванні, скіраваныя на навукова-тэхнічнае забеспячэнне дзейнасці Міністэрства культуры краіны.

З 2000-га ў БДАМ дзейнічае Савет па абароне дысертацый на атрыманне вучонай ступені кандыдата навук па спецыяльнасці "Тэхнічная эстэтыка і дызайн". І за перыяд з 2009 па 2014 гады кандыдацкія дысертацыі абаранілі 12 выпускнікоў кафедр. Гэта не так ужо і мала, але нам хацелася б, каб колькасць кандыдатаў павялічылася. Таму мы сёння актыўна над гэтым працуем, заахвочваючы і падтрымліваючы нашых перспектыўных студэнтаў ды аспірантаў.

Натуральна, вынікі навуковых даследаванняў выкладчыкаў, супрацоўнікаў, аспірантаў і студэнтаў Акадэміі публікуюцца ў дапа-

можніках, часопісах, матэрыялах канферэнцый, выкарыстоўваюцца пад час выкладання дысцыплін мастацтвазнаўчага і спецыяльнага цыклаў у вышэйшых навучальных установах культуры і мастацтва. Так, за апошнія пяць гадоў намі было атрымана больш за дваццаць актаў укаранення вынікаў навуковай дзейнасці ў навучальны працэс.

Дарэчы, у мэтах папулярызацыі беларускай мастацтвазнаўчай навукі ў БДАМ з 2013-га выдаецца навуковы часопіс "Артэфакт". І ў тым жа 2013 годзе мы былі акрэдытаваны ў Дзяржаўным камітэце па навуцы і тэхналогіях краіны і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі на статус навуковай арганізацыі.

І апошняе. Не магу не згадаць, што ў БДАМ дзейнічае Студэнцкае навукова-творчае таварыства. І штогадова ў сценах Акадэміі ладзіцца студэнцкае навукова-творчае канферэнцыя, па выніках якой самая лепшая творчыя работы накіроўваюцца на адпаведны рэспубліканскі конкурс.

Апошнім часам у рэгіёнах нашай краіны з'яўляецца багата адметных турыстычных цікавостак. Адна з іх — Музей гісторыі слупкіх паясоў, які напрыканцы мінулага года адкрыўся ў Слуцку — непадалёк ад месца, дзе ў XVIII стагоддзі дзейнічала ткацкая мануфактура, вядомая як персіярня...

Некалькі гадоў таму да мяне звярнуліся з просьбай распрацаваць сціплую невялікую экспазіцыю, прысвечаную гісторыі слупкіх паясоў. Але, ацаніўшы магчымасці (гарадскія ўлады Слуцка прапанавалі пад гэтыя мэты даволі вялікую пляцоўку ў цэнтры горада і абяцалі аказваць дапамогу), вырашылі стварыць паўнаватарскі музей. Задача ўскладнялася адсутнасцю арыгінальных артэфактаў — старадаўніх слупкіх паясоў. Вядома, ідэальным варыянтам магла стаць перадача хаця б некалькіх паясоў з калекцый расійскіх, польскіх музеяў. Аднак усе мы рэалісты, а таму марнаваць час на доўгія перамовы і чаканне артэфактаў не сталі.

Канцэптуальнасць і сімвалізм для музея

меркаванні

Барыс ЛАЗУКА,
кандыдат мастацтвазнаўства, дырэктар Музея старажытнабеларускай культуры, загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі

З'явілася ідэя паказаць, што слупкія паясы — вартая частка не толькі нашай культуры, але і сусветнай. Таму было вырашана ў будучым музеі адлюстраваць тэму паясоў у культурах розных краін свету. Які б народ мы ні ўзялі, кожны з іх адводзіць пояс тую або іншую ролю і значэнне: магічнае, функцыянальнае, эстэтычнае, утылітарнае.

Я паставіў сябе на месца сярэднястатыстычнага наведвальніка, які, завітаўшы ў гэты музей, адразу пачынае задумвацца, чаму менавіта пояс (а не, скажам, зброя, галаўныя ўборы, упрыгожванні, посуд) заняў такое важнае месца ў культуры, чаму столькі ўвагі яму надавалі тыя ж Радзівілы. Каб адказаць на гэтыя пытанні, нам трэба было паказаць кантэкст

існавання кунтушолага пояса ў шляхецкім асяроддзі. Другая праблема, з якой сутыкнуліся стваральнікі музея, — прадэманстраваць, кім і ў якіх умовах ствараўся пояс. Хацелася даць уяўленне пра эпоху XVIII стагоддзя. Разам з тым, не было задачы дакладна адлюстраваць тагачаснае абсталяванне ці аблічча майстроў. Хацелася раскажаць і пра тое, што слупкі пояс — гэта не толькі прадмет гардэробу шляхціча, але і каштоўная рэч, якая перадавалася з пакалення ў пакаленне, ахвяравалася храмам.

Я ніяк не мог абмінуць у экспазіцыі сувязь слупкага пояса і традыцыйнага народнага. Хацелася правесці паралель паміж ткацкімі мануфактурамі ў Слуцку, Ружаных ды звычайнымі ткацкімі

станамі ў вясковых хатах, якія і па сёння там-сям можна сустрэць на Беларусі.

Багата ў музеі і мультымедыянага начыння. Дэманструецца некалькі дакументальных ролікаў, створаных адмыслова для новай установы. І ўсё ж "галоўны герой" ды аб'ект у музеі — гэта слупкі пояс. Невыпадкова — па задуме — наведанне музея завяршаецца дэманстрацыйнай залай і мае сімвалічны змест. Адна з яе сцен зроблена са шкла, за якім знаходзіцца залататканая вытворчасць. Госці музея могуць назіраць за працэсам вырабу на сучасным абсталяванні поўных копіяў старадаўняга слупкага пояса. Пры гэтым прысутнасць ткачоў не абавязковая: працэс цалкам аўтаматызаваны. Гэтым падкрэсліваецца думка аб захаванні, пераемнасці нашых лепшых традыцый, іх трансфармацыя ў сучасных умовах. І ад нас залежыць, будзе гэта апошняя стадыя развіцця традыцыі, так бы мовіць, кропка, ці ўсё ж шматкроп'е. Мне хацелася б, каб гэтае шматкроп'е было неабмежавана доўгім...

Гэты аптымізм грунтуецца на фактах. З кожным годам павялічваецца колькасць вырабаў народных майстроў, канцэрна "Беларускія мастацкія промыслы" з разьбой па дрэве, вышыўкі са стылізаванымі ўзорамі слупкай мануфактуры. Мае студэнты — дызайнеры Мінскага архітэктурна-будаўнічага каледжа — сёння працуюць над стварэннем элементаў вопраткі, упрыгожванняў і нават аб'ектаў для мэблі з тканіны, якія ўтрымліваюць матывы слупкага пояса. Не ўяўляецца, як стыльна выглядаюць тыя ж байкерскія банданы ды пярэцінкі, аздобленыя старадаўнімі шляхецкімі ўзорамі колішніх персіярняў! Галоўнае — не баяцца і смела пераасэнсоўваць ды выкарыстоўваць нашу агульную спадчыну! Такі падыход дапаможа самаідэнтыфікацыі народа, дазволіць павысіць самасвядомасць нацыі. Хочацца, каб не толькі народная, але і наша арыстакратычная культура стала пазнавальным маркерам беларуса...

Занатаваў Кастусь АНТАНОВІЧ

Сёння ў Інстытуце культуры Беларусі распрацоўваюцца тры асноўныя навуковыя тэмы. Першая з іх скіравана на забеспячэнне кадровага складу ў сферы культуры краіны, перападрыхтоўку кадрў і павышэнне кваліфікацыі. Другая мае на мэце стварэнне базы даных і інтэрнэт-партала культурных каштоўнасцей, што знаходзяцца за межамі Беларусі. Трэцяя тэма вывучае і аналізуе дынаміку развіцця музейнай сеткі Беларусі.

У рамках апошняй тэмы супрацоўнікі Інбелкульты даследуюць змест і структуру айчыннай музейнай сферы, тая працэсы ды праблемы, якія ў ёй на сённяшні дзень існуюць. У выніку плануецца распрацаваць мадэль развіцця музейнай сеткі Беларусі — з улікам інавацыйнага замежнага досведу — і прадаставіць навукова-метадычныя рэкамендацыі на перспектыву. Менавіта пра апошнюю з агучаных тэм мне б хацелася распавесці падрабязней.

Напэўна, ні для каго не сакрэт, што сёння ў многіх установах культуры Беларусі ўкараняецца праектная дзейнасць. На маю думку, стварэнне ды ўвасабленне новых праектаў — перспектывная і значная з'ява сучаснага культурнага працэсу. Больш за тое: можна з упэўненасцю сказаць, што праектная дзейнасць сёння істотна ўплывае на трансфармацыю навукова-даследчай дзейнасці многіх арганізацый сферы. У тым ліку і Нацыянальнай бібліятэкі.

Як вядома, пад праектам звычайна маецца на ўвазе дзейнасць па дасягненні новага выніку ў межах вызначанага часу і з улікам выдаткаваных матэрыяльных рэсурсаў. Па сутнасці, гэта апісанне пэўнай сітуацыі, якая павінна быць палепшана, а таксама дэманстрацыя канкрэтных крокаў па яе аптымізацыі. Фінансавыя сродкі для падобных праектаў зазвычай выдзяляюцца менавіта пад выкананне канкрэтнага комплексу мерапрыемстваў. І, зразумела, у праекце прадугледжваюцца аб-

Музей бульбы? Чаму б і не!

меркаванне

Ірына ЛАПЦЁНАК,
прарэктар Інстытута культуры Беларусі,
кандыдат філалагічных навук

Як вядома, сёння ў культурнай прасторы Беларусі склалася разгалінаваная музейная сетка. Яна ўяўляе з сябе сукупнасць музеяў, што дзейнічаюць на пэўнай тэрыторыі і адлюстроўваюць гісторыю сацыяльна-эканамічнага і сацыякультурнага асяваення тых або іншых мясцін.

Вяўленне перспектыву развіцця музейнай сеткі звязана з арганізацыйнымі інавацыямі, якія павінны павысіць эфектыўнасць працы музейных устаноў і палепшыць сістэму кіравання музейнай дзейнасцю. Так, да прыкладу, сёння ў многіх замежных краінах адбываецца працэс фарміравання інавацыйных структур музейнай сферы і галіны культуры. Ствараюцца музейныя кластары і шматфункцыянальныя культурныя цэнтры, аб'яднаныя для

правядзення сумеснай праектнай дзейнасці. На жаль, у нас музеі пакуль існуюць, фактычна, самі па сабе, а музейшчыкі не ведаюць, што цікавага адбываецца ў іхніх калег у суседніх абласцях ды нават раёнах. Такога, як я лічу, быць не павінна. Наадварот, варта распрацоўваць як мага больш сумесных праектаў, ствараючы запатрабаваны і якасны прадукт, як гэта здаўна робяць за мяжой.

Таксама, на маю думку, у краіне вельмі не стае новых відаў музеяў. А нам сёння ні ў якім разе нельга забываць пра тое, што запатрабаванасць музея грамадствам знаходзіцца на першым месцы. Таму варта абавязкова думаць над тым, як зацікавіць сваёй экспазіцыяй любога наведвальніка.

Зараз у свеце ствараюцца музеі, якія прывабліваюць турыстаў адметнымі ідэямі, тэхналогіямі, актуальным зместам. Сярод іх вылучаюцца, да прыкладу, музеі, дзе сабраны тая або іншыя калекцыі прадметаў. Такія ўстановы, як Музей хатняй іконы, Музей лялек, Музей старадаўніх інструментаў, Музей экспібрывацыі Музей мініяцюрнага кнігі, заўсёды змогуць разлічваць на цікавасць наведвальнікаў. Магчыма, варта і нам падумаць пра нешта падобнае?

Да адметных музеяў, якія абавязкова наведваюць айчынныя ці замежныя турысты, можна аднесці і тых, што раскрываюць нацыянальныя з'явы ды працэсы. Назаву, да прыкладу, Музей нацыянальнай кухні ў Перу ці Музей сала ва Украіне. Чаму б у Беларусі не падумаць над стварэннем падобных устаноў, скажам, Музея бульбы?

Сёння ў свеце існуюць такія ўстановы, якія прывабліваюць наведвальнікаў сваёй інтэрактыўнай формай: Музей-карабель, Музей-тэатр "Ледніковы перыяд", Музей-лабі-

рынт. А, напрыклад, у Германіі існуе Музей хлусні, а ў Харватыі — Музей няшчаснага кахання. Упэўнена, што і ў Беларусі падобныя ўстановы наведвалі б куды лепш, чым звыклія нам раённыя музеі, скіраваныя, у асноўным, на краязнаучую ды гістарычную тэматыку...

Упэўнена, з цягам часу ў нашай краіне з'явіцца і свае, унікальныя не толькі для краін СНД, але і Еўропы, "луўры" ды "эрмітажы". Галоўнае, што нам трэба рабіць пры далейшым фарміраванні музейнай сеткі, дык гэта пазбягаць стварэння музеяў-двайнікоў, а таксама засяродзіць увагу на развіцці музейных устаноў новага тыпу, якія пакуль не атрымалі шырокага распаўсюджвання ў Беларусі ці ўвогуле адсутнічаюць. Гэта, акрамя ўжо згаданых, дзіцячыя ці жывыя музеі, законсерваваныя ў часе, з дэманстрацыяй старажытных тэхналогій (майстэрні, крамы, пякарні), прамысловыя музеі (якія прадстаўляюць унікальныя формы індустрыялізацыі краіны ці рэгіёна), музеі навукі і тэхнікі, музеі сацыяльнай гісторыі, віртуальныя музеі ды многія іншыя...

Перспектыва — праекты

меркаванне

Алесь СУША,
намеснік дырэктара па навуковай
работе і выдавецкай дзейнасці
Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

авязковыя апрабаваныя і ўкараненне атрыманых вынікаў у практычную дзейнасць.

Так, навуковыя даследаванні, якія рэалізуюцца ў рамках дзяржаўных ды інвестыцыйных праграм, з'яўляюцца менавіта навуковымі праектамі. Напрыклад, комплекснае навуковае заданне Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па распрацоўцы рэкамендацый да аптымізацыі бібліятэчнай галіны вымагала, у першую чаргу, стварэння міжведамаснай рабочай групы, у склад якой увайшлі прадстаўнікі не толькі розных структурных падраздзяленняў НББ, але і іншых бібліятэк, навучальных устаноў ды Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Такі фармат працы дазволіў зрабіць шырокі аналіз праблемы і знайсці найлепшыя шляхі яе вырашэння (з вынікама дадзенай працы "К" абавязкова азнаёміць чытачоў у асобным артыкуле. — Рэд.).

Гэта ж датычыцца і іншых навукова-даследчых работ Нацыянальнай бібліятэкі, для выканання якіх нярэдка ствараюцца часовыя навуковыя калектывы з запрашэннем у іх склад супрацоўнікаў НАН Беларусі. У якасці прыкладаў можна прывесці навуковыя даследаванні, звязаныя з вывучэннем, бібліяграфічнай і віртуальнай рэканструкцыяй кнігазбору Радзівілаў, а таксама вывучэннем кніжнай спадчыны Францыска Скарыны.

Таксама праектамі з'яўляюцца падрыхтоўка і правядзенне розных навуковых акцый (канферэнцый, кангрэсаў, форумнаў, семінараў, "круглых сталоў"), калі яны адбываюцца паводле дакладна вызначанага плана, прадугледжваюць пэўны аб'ём фінансавых выдаткаў і стварэнне каманды спецыялістаў, якая на працягу пэўнага часу будзе займацца падрыхтоўкай адпаведнага мерапрыемства. У якасці

прыкладу адзначу тры праекты, што ладзяцца "Нацыяналкай" штогод. Гэта Міжнародны кангрэс "Бібліятэка як феномен культуры", Міжнародныя кнігазнаўчыя чытанні, навукова-практычная канферэнцыя "Электронная культура", а таксама перыядычны Форум бібліятэкараў Беларусі.

Вельмі значным у навуковым аспекце для нас з'яўляецца супрацоўніцтва з Нацыянальнай акадэміяй навук краіны. Асабліва гэта датычыцца справы пошуку і вяртання ў Беларусь найбольш каштоўных кніжных помнікаў айчыннага паходжання, якія апынуліся за межамі нашай краіны. У рамках гэтай дзейнасці НББ быў набыты шэраг рэдкіх і каштоўных кніг. Сярод іх усе першыя выданні знакамітай працы Казіміра Семяновіча "Вялікае мастацтва артылерыі" (1650, 1651, 1676, 1729 гг.), старажытны беларускі "Псалтыр" (Вільня, 1782 год), "Жыція святых" Дзмітрыя Растоўскага з самай старажытнай графічнай выявай Магілёва (Магілёў, 1702 год), унікальная калекцыя старажытных беларускіх карт ды некаторыя іншыя. Найбольш дарагія выданні набыты пры фінансавай падтрымцы беларускіх і замежных устаноў і арганізацый. Прычым нярэдка ме-

навіта супрацоўнікі НАН Беларусі выступалі ў якасці экспертаў пры навуковай ацэнцы помнікаў.

Але варта абавязкова сказаць і аб тым, што найбольш ярка сумесная навукова-праектная дзейнасць НББ ды НАН Беларусі выявілася ў рамках рэалізацыі выдавецкіх праектаў. Так, яшчэ ў 2009 г. сумеснымі намаганнямі супрацоўнікаў НББ і Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы было завершана навуковае даследаванне, прысвечанае Слуцкаму Евангеллю. У выніку сумеснай працы спачатку пабачыла свет электроннае выданне, а пастая і факсімільнае ўзнаўленне гэтага ўнікальнага помніка, якое суправяджалася грунтоўнымі навуковымі каментарыямі.

Акрамя таго, супрацоўнікі НББ ды розных інстытутаў НАН Беларусі прымалі актыўны ўдзел у рэалізацыі шматлікіх выдавецкіх праектаў па факсімільным узнаўленні кніжных помнікаў. Гэта "Буквар" (Вільня, 1767 год), Полацкае Евангелле" (канец XII — пачатак XIII ст.), Баркалабаўскі летапіс (2013 год), "Посах кіравання" Сімяона Полацкага (1667 год), Тураўскае Евангелле (XI ст.), "Кніжная спадчына Францыска Скарыны" (1517 — 1525 гады). Так што плён ад праектнай дзейнасці, як бачыце, відавочны.

Найперш варта адзначыць, што працаваць з аўтэнтчным фальклорам ("жывым" этнамастацтвам, якое і з'яўляецца нематэрыяльнай культурнай спадчынай) у вышэйшай школе пачалі нядаўна. Адзін з першых такіх досведаў у Беларусі — кафедра этналогіі і фальклору Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Створана яна не так ужо і даўно: у 2003-м. Але ўжо з 2009 — 2010 гадоў кафедра стабільна знаходзіцца ў пяціроўнай лідарскай па аб'ёме навуковых публікацый у БДУКІМ і мае адзін з наймацнейшых навуковых складаў універсітэта.

Я кажу гэта без перабольшання. Бо мы сёння сапраўды маем цэлае сусор'е спецыялістаў па розных напрамках традыцыйнай культуры. Згадаю, напрыклад, такія вядомыя ў Беларусі імёны, як Энгельс Дарашэвіч, Аляксей Рагуля, Вольга Лабачэўская, Тамара Варфаламеева, Мікола Козенка. Акрамя таго, у нас

"Прарыў" без традыцый немагчымы

меркаванне

Вячаслаў КАЛАЧЭЙ,
загадчык кафедры этналогіі і фальклору
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
культуры і мастацтваў

актывна працуюць этнафоназнаўцы Таццяна Пладунова, Наталія Петухова, Ларыса Рыжкова, Эвеліна Шчадрына, даследчыкі Алесь Сурба, Вячаслаў Красулін ды іншыя.

Цягам усіх гэтых гадоў кафедра выпрацоўвае адукацыйныя мадэлі для вышэйшай школы, якія спрыялі б захаванню ды ахове каранёвай культуры краіны. І сёння мы маем шмат заявак-прасьбаў на падрыхтоўку па комплексных, сістэмна вывучаючых этнакультуру спецыяльнасцях. Напрыклад, такіх, як культурная антрапалогія.

Як вядома, адпаведна нарматывам па ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны, сучасныя фалькларысты павінны праводзіць дзейнасць па трох напрамках. Гэта ахоўная справа (праца з носьбітамі нематэрыяльнай культурнай спадчыны (НКС) у мэтах іх падтрымкі і стымуляцыі працэсу перадачы тра-

дыцый паміж пакаленнямі), этнакультурна-выхаваўчая (праца з дзецьмі і моладдзю ў мэтах інтэгравання НКС у іх асяроддзе) ды статыстычна-рэпрэзентатыўная (маніторынг НКС і інфармаванне пра яго вынікі). Таму цягам 2003 — 2009 гадоў калектыву кафедры сумесна з тагачаснымі супрацоўнікамі аддзела традыцыйнага мастацтва Інстытута культуры Беларусі выпрацоўвалі адпаведную мадэль дзейнасці па перайманні нематэрыяльнай культурнай спадчыны ды ўвёў яе ў навучальны працэс.

З 2011 года наша кафедра распрацоўвае буйную навуковую тэму «Спадчына вуснай традыцыі беларусаў: захаванне і рэвіталізацыя ў XXI стагоддзі». Гэтая тэма прысвечана канцэптуальна-тэарэтычным ды практычным асновам злучэння каранёвай культуры нашага народа з сацыяльна-культурнай практыкай сучаснай Беларусі. Напрыклад, мы

высвятляем, што патрэбна скарыставаць у светапоглядзе і мадэлях дзейнасці сучасных навукоўцаў, педагогаў, выхавацеляў, каб такія рэчы, як смыковая і дударская музыка, майстэрства аўтэнтчных спеваў, побытавы танец, традыцыйная зьтыка, не зніклі канчаткова пад націскам бескантрольнай глабалізацыі і дэманізацыі значнай часткі сучаснага свету.

Таму ўдзельнікі створаных часовых навуковых калектываў, згодна з тэмай, сёння здзяйсняюць шэраг даследаванняў. Да прыкладу, па вывучэнні адраджэння смыковай і дударскай музыкі (прафесар Энгельс Дарашэвіч, аспірант Вячаслаў Красулін) ці слуцкіх паясоў (дацэнт Вольга Лабачэўская).

На маю думку, без канцэптуальнага апірышча на этнатрадыцыі, культуру і этнакалогію ў сістэмным выхаванні моладзі ні пра які «прарыў» у прамысловых тэхналогіях, у дызайне ды нават у якасці жыцця беларускага грамадства сёння кажацца проста няма сэнсу. Тым больш, што прыклады падобнай сістэмнай адукацыі ды яе паспяховасці ў розных краінах свету — у нас перад вачыма. Згадаю хоць бы Японію, Кі-

тай, Нарвегію, Швецыю — тры краіны, якія сёння знаходзяцца ў шэрагу самых развітых дзяржаў планеты і ў якіх этнатрадыцыі прывіваюцца з самага маленства.

І яшчэ. Не магу не сказаць і аб тым, што сёлета ў БДУКІМ плануецца адкрыць магістратуру па фальклору. Працэс падрыхтоўкі да гэтай значнай падзеі заняў амаль тры гады, але іх, па-праўдзе кажучы, зусім не шкада. Бо што ні кажа, а адкрыццё новых напрамкаў адукацыі ды якаснае навучанне на іх спецыялістаў — няпростая і доўгатэрміновая справа. Увогуле, актыўнай моладзі сёння ёсць куды імкнуцца. У тым ліку — і на нашай кафедрэ этналогіі. Напрыклад, адразу тры магістранткі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі — нашы выпускніцы — атрымалі ў мінулым годзе на рэспубліканскім конкурсе навуковых работ дыплом І ступені. І гэта сапраўды беспрэцэдэнтны выпадак для адной кафедры.

Меркаванні на развароце занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

— Што падштурхнула ў юнацтве да выбару акцёрскай прафесіі? Мо на вашай малой радзіме меўся нейкі тэатральны асяродак?

— Мае дзіцячыя гады прайшлі ў Баранавічах, дзе прафесійнага тэатра не існавала, а галоўныя мастацкія ўражанні на той час складалі кнігі, кіно, тэлебачанне. Памятаю, як у пятым класе мне трапіўся рэман Майн Рыда “Вершнік без галавы”: каб дачытаць кніжку, нават у школу не пайшоў аднойчы, сказаўшы матулі, што, нібыта, захварэў... Бацька працаваў машыністам, і таму я запісаўся ў бібліятэку чыгуначнікаў. Памятаю, перачытаў усе кніжкі пра партызан. З фільмаў мне асабліва падабаліся казкі “Кароль Драздабарод” і “Кароль Алень”, а яшчэ камедыя “Тры плюс два” з Андрэем Міронавым. У больш сталым узросце ўразіўся Смактуноўскім у фільме “Гамлет”, Юрскім у “Залатым цяляці”. Дарэчы, ролю Астапа Бэндэра я пазней сыграў у Тэатральна-мастацкім інстытуце. Магчыма, гэтыя ўражанні і падштурхнулі да выбару прафесіі. А яшчэ быў спорт: з пятага класа займаўся самба, і мог бы стаць неблагім спартсменам, каб, паслізнуўшыся, не выбіў сабе ключыцу... Да ўрача не звярнуўся, таму яна няправільна зраслася...

А вось да самадзейнасці ў мяне ніколі цягі не назіралася. І недзе ў дзявятым класе, калі я ўпершыню задумаўся аб прафесіі, вырашыў звярнуцца да кіраўніка народнага тэатра Марыі Пячонкінай, каб ведаць, як лепш падрыхтавацца. І яна мне дапамагла. Праўда, мама мая вельмі хацела, каб я стаў ваенным хірургам, балазе наш сваяк працаваў прафесарам у Ваенна-медыцынскай акадэміі ў Маскве... Але калі я вырашыў па-свойму, бацькі не вельмі пярэчылі.

— У інстытут паступілі адразу?

— Так, і кіраўніком курса быў Валерый Раеўскі, на той час — галоўны рэжысёр Тэатра імя Янкі Купалы. Мы слухалі яго лекцыі, адкрыўшы рот: ён жа праходзіў стажыроўку у самога Любімава з маскоўскага Тэатра на Таганцы і нават сам паставіў там колькі спектакляў. Ягоньня развагі пра Сусвет, быццё, грамадства, маральныя каштоўнасці, пра мастацтва рабілі на нас, яго студэнтаў, вялікі ўплыў. Памятаю, увечары апранаў свой выпускны касцюм, ішоў шпацыраваць па праспекце, ад Сурганова да вакзала, дарогай разважваючы, чаму мы кепска жывём, чаму вакол столькі хлусні. Наш майстар вучыў нас адрозніваць акцёрскі штамп ад сапраўднага мастацтва. І з першага курса мы бралі ўдзел у спектаклях Купалаўскага тэатра: “Аптымістычнай трагедыі”, “Ажаніцца — не журыцца”, “Паўліныцы”.

— А ці былі ў вас, апрача Раеўскага, іншыя куміры ў мастацтве?

— Пасля таго, як я зведаў тэатральны свет, творчы асяродак не толькі звонку, але і знутры, куміраў ужо не было. Былі і ёсць творцы, якіх я вельмі паважаю як профі. Тых жа Інакенція Смактуноўскага, Андрэя Міронава, Сяргея Юрскага, Алега Янкоўскага...

— І першай роляй у тэатры быў...

— Юнак у казцы “Пунсовае кветачка”. Спачатку ён узнікаў у вобразе пачвары, а потым ператвараўся ў гожага малайца. Дык вось, каб хутка пераўвасобіцца, я на кашулю апранаў каптан, а зверху — авечую шку-

Георгія ЛОЙКУ, пэўна ж, не трэба прадстаўляць віцебскаму гледачу. Гэта адзін з найпапулярных артыстаў Коласаўскага тэатра, вядучы майстар сцэны. Спектаклі з яго ўдзелам, асабліва камедыі, карыстаюцца попытам. Але тут трэба заўважыць, што патэнцыял папулярнага акцёра зусім не абмяжоўваецца рамкамі камедыйнага амплуа. Яго шырокі творчы дыяпазон неаднойчы адзначала крытыка, што, зрэшты, пацвердзілі ролі апошніх сезонаў: Макдуг з трагедыі Уільяма Шэкспіра “Макбет”, Ігар з драмы Юліі Чарняўскай “Ліфт”, Жэром Ангост з псіхалагічнага трылера Амелі Натомб “Я вольны!”. Ну а дзве плячёркі ў ліку сёлетняга дня нараджэння Георгія Мікалаевіча сталі яшчэ адной прыемнай нагодай для сустрэчы.

Георгій Лойка.

“Цягам жыцця я стаў рэалістам...”

ТЭКСТ

Юрый ІВАНОВСКИЙ,

тэатразнаўца, літаратурны рэдактар Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа

ру. Пакуль выходзіў на паклон, з мяне дзесяць патоў сыходзіла...

— І, мабыць, першай работай, дзе вы даказалі прафесійныя якасці, быў князь Бельскі ў “Касатцы” па п’есе Аляксея Талстога?

— Так шчасліва склаўся мой лёс, што ў тэатр прыйшоў працаваць Барыс Эрын, які з многіх прэтэндэнтаў на гэтую ролю выбраў менавіта мяне. А ён, у сваю чаргу, запрасіў на пастановку іншага слыннага майстра — Яўгена Весніка. Той працаваў філігранна. Колькі цікавых падказак даваў ён акцёрам! На жаль, не давёў працу да канца, бо мусіў з’ехаць на кіназдымкі. Але памятаю, як перад ад’ездам Веснік казаў мне: “Што б ні здарылася, імкніся трымацца таго, што мы напрацавалі”. На жаль, гэтага не адбылося. Спектакль дарабляў іншы рэжысёр, і ўсё пайшло ў адрозным кірунку...

— А ці не клікалі вас у кіно?

— Я здымаўся ў трох фільмах: у мастацка-публіцыстычнай стужцы пра вядомага віцебскага мастака Юдэля Пэна сыграў следчага НКУС, які вёў справу аб яго забойстве, у серыі расійскай тэленавельі “Сапраўднае жыццё”, а трэцяя мая сустрэча з кіно адбылася на здымках фільма “Шагал-Малевіч” цудоўнага расійскага рэжысёра Аляксандра Міты. Я выканаў тут ролю камісара надзвычайнай камісіі. Фільм неадназначна ацэньваюць і гледачы, і мае калегі, акцёры, але я набыў пад час здымак шмат новага ды карыснага, бо працаваў з сапраўднымі майстрамі: і рэжысёрам, і апэратарам, і мастаком...

— Ці былі ў вас тэатральныя работы, якія не адпавядалі вашай індывідуальнасці: не маё — і ўсё тут?..

— Іграў абсалютна розныя ролі: і трагедыяныя, і камедыяныя, і драматычныя. Нават паспрабаваў сябе ў трагіратэску — маю на ўвазе спектакль “Пісьменныя” па п’есе Маціяса Чокэ, цікавую эксперыментальную работу Віталія Баркоўскага. Хіба што лірычных персанажаў амаль не ўвасабляў, за выключэннем, мабыць, ролі ў той жа “Пунскавай кветачцы”. Ды заўсёды ж хочацца паспрабаваць сябе ў розных жанрах!

Георгій Лойка — пра залежнасць прафесіі акцёра і трэнаж

— А калі драматургія ролі занадта квалая, скажам так, ніжэйшая за вашы магчымаасці?

— Некалі Баркоўскі паставіў спектакль “Блудны муж і яго жонка Варвара”. Крытыка ў Маскве, дзе мы былі на гастролі, казала: “Мы не разумеем, чаму вы звярнуліся да такой слабой п’есы: гэта ж — шырспажыў! Так, вынік выдатны, вы ўзнялі лёс звычайнай сялянкі да ўзроўню Космасу, але ж ёсць куды лепшыя творы”. А ён наўмысна ўзяў гэты матэры-

ял, каб давесці, што магчыма і з яго зрабіць годны спектакль. Так што ад любой ролі не варта адмаўляцца. Выключэнне — хіба творы, якія культывуюць жорсткасць, гвалт, бездухоўнасць. Тым больш, артыст павінен заўсёды быць у трэнажы.

— Вы часта выступаеце ў тандэме са сваёй жонкай — актрысай Святланай Жукоўскай. Вам гэта дапамагае?

— Так. Артыст жа заўсёды думае аб ролі — ці выступаючы на сцэне, ці ідучы ў краму. Так і мы: і на працы гаворым пра тэатр, і ў аўтобусе, і дома. Быў такі перыяд, што жонка была вельмі загрузжана, а я з-за свайго праўдалюбства сядзеў без роляў. Ды зайздрасці ніколі не было...

— Як не прыгадаць вашу сумесную работу ў спектаклі “Я вольны!” паводле рамана Амелі Натомб “Касметыка ворага”? Дарэчы, ідэя гэтага праекту зыходзіла ад вас ці ад рэжысёра?

— Ад пастаноўшчыка. Аляксандр Дольнікаў працаваў некалі ў нашым тэатры, добра ведаў магчымаасці нашых акцёраў. У прыватнасці, Святлана ў яго цікава сыграла ў спектаклі “14 чырвоных хацінак”. Матэрыял вельмі складаны: героі апускаюцца на цёмнае дно чалавечай

існасці. Тым больш па часе мы былі абмежаваны: падаецца, рэпетыцыйных дзён было 17 ці 18. Але спектакль атрымаўся. Прадстаўніца аўтаркі рамана ў Расіі бачыла спектакль на відэа, і была ўражана, выказаўшы жаданне паглядзець яго ўжывую.

— Ці ёсць такі вобраз, які вы марыце ўвасобіць?

— Ты ж ведаеш, што акцёр — прафесія залежная. У маладосці хацеў сыграць Тыбальта з “Рамэа і Джульеты”, але не склалася. Цягам жыцця я стаў рэалістам. Раней, у далёкія часы, рэжысёры думалі пра сваіх акцёраў (можа, не пра ўсіх, але пра вядучых), планавалі іх працу на перспектыву. Цяпер гэтага няма. А варта было б, каб кіраўніцтва тэатра больш разумна праводзіла рэпертуарную палітыку, — у многім ад гэтага залежыць творчы рост нашых артыстаў. Вельмі хацелася б сыграць Князя ў “Дзядзечкавым сне” Дастаеўскага, калі гэтая пастаноўка Сяргея Кулікоўскага адбудзецца. Такой работы ў мяне яшчэ не было...

— Над чым зараз працуеце?

— Мастацкі кіраўнік тэатра Валерый Анісенка выпускае спектакль паводле п’есы сучаснага расійскага драматурга Пятра Гладзіліна “Афінскія вечары”. Гэта сямейная драма. Дзеля адбываецца ў творчым, інтэлігентным асяроддзі, але інтэлігентнасць бачкоў маладой герані ўяўная. Яны насамрэч чужыя ёй і адно аднаму. Уявіце, мой герой, прафесар кансерваторыі, кажа: “Я пражыў жыццё і не думаў, што пачну займацца выхаваннем дачкі”. І жонка тое ж самае кажа. І толькі бабуля, якая спынілася ў гэтым доме па дарозе за мяжу, адкрывае ім вочы на саміх сябе: “Вы інтэлігентныя людзі? Ды ў вас гэтага ніколі не было”. Дарэчы, прэм’ера спектакля мяркуецца на пачатку лютага. Запрашаем!...

Паралелі: Літва

Мода на сваё

Саўлюс ЛІАЎСА,
дырэктар Літоўскага
цэнтра народнай
культуры:

— Мне ўсё часцей даводзіцца чуць, асабліва ад журналістаў, што невялікі народ сёння проста не можа захаваць свае традыцыі, сваю ідэнтычнасць, дый наогул іх немагчыма падтрымліваць у сувязі з глабалізацыяй. У такім выпадку паўстае пытанне: навошта маленькія дзяржавы стагоддзямі захоўвалі свае традыцыі, калі іх можна так лёгка абарваць або ўціснуць у агульныя рамкі? Але ж ачы цікавыя адно аднаму толькі таму, што нас атачаюць розныя традыцыі, якія абаяваюцца на спадчыну.

Але трэба папулярываць народныя традыцыі як у сваёй краіне, так і за мяжой. Напрыклад, у другой палове 2013 года Літва старшынявала ў Еўрапейскім Саюзе. У сувязі з гэтым мы зладзілі ў Штаб-кватэры ЕС — у Брусэлі — выстаўку, на якой прадставілі разнастайныя вырабы з саломкі, а таксама бурштыну — усяго таго, чым, на наш погляд, Літва можа зацікавіць еўрапейцаў. А яшчэ прэзентавалі там унікальную выстаўку традыцыйнага касцюма. Пад час акцыі выступаў народны хор, артысты якога былі апрануты ў нацыянальныя строі, а нашы дызайнеры распавядалі аб нашым фальклоры.

Іншы шлях — зацікавіць традыцыйнай культурай літоўцаў, прычым як маладых, так і сталых. Так, да прыкладу, мы зладзілі праект, які прадугледжваў рэкламу нацыянальнага арнаменту ды ўзору на шматлікіх улётках, банерах, аўтобусах і тралейбусах. Таксама шмат працавалі з дызайнерамі, што, з нашай дапамогай, змаглі стварыць шэраг модных рэчаў, на якіх абавязкова прысутнічаў той жа нацыянальны арнамент. Гэта былі майкі, шорты, спадніцы, прыгожыя пантофлі, гальштукі, кашулі, рукавічкі, кепкі, шапкі ды многае іншае...

Зразумела, нацыянальны касцюм адразу модным не зробіш і ў побыце літоўцы пакуль яго не апранаюць. Але мы да гэтага імкнёмся, бо гэта наша гісторыя, гэта наша ідэнтыфікацыя. І ўжо зараз на некаторых міжнародных фестывалях ці святах нацыянальны касцюм

■ Мы зладзілі праект, які прадугледжваў рэкламу нацыянальнага арнаменту ды ўзору на шматлікіх улётках, банерах, аўтобусах і тралейбусах. Таксама шмат працавалі з дызайнерамі, што, з нашай дапамогай, змаглі стварыць шэраг модных рэчаў, на якіх абавязкова прысутнічаў арнамент.

прысутнічае. Напрыклад, шмат гадоў у нас праходзіць спеўны фестываль “Свята песні”, на які збіраюцца лепшыя хоры не толькі з Прыбалтыкі, але і з усяго свету: ЗША, Канады, Аргенціны, Бразіліі, Уругвая, Аўстраліі... Гэты фестываль унікальны, ён не мае аналагаў у свеце. Менавіта таму UNESCO ўнесла яго ў Спіс культурных каштоўнасцей свету. Сёлета ў ім удзельнічала 37 тысяч гасцей, а заключны дзень свята — 6 ліпеня — быў абвешчаны Днём нацыянальнага касцюма, пад час якога сустрэць людзей у літоўскіх строях у Вільнюсе было вельмі лёгка.

Яшчэ адзін шлях да папулярывацыі традыцыйнай культуры і адзена — тэхналагічны. Мы стварылі інфармацыйны стэнд, дзякуючы якому кожны можа віртуальна апрануць нацыянальны строй, паглядзець, як ён у ім выглядае, — і адразу ж замовіць яго ў майстроў. На першай, як і на наступных прэзентацыях да нашага стэнда выстройваліся вялізныя чэргі...

Перспектывна выглядае рэклама і продаж нацыянальных музычных інструментаў, арганізацыя выступленняў артыстаў, якія на іх граюць... А яшчэ можна — і трэба! — ладзіць разнастайныя імпрэзы, выступленні тэатраў — прафесійных, самадзейных ці вулічных, — дзе артысты пад час прадстаўленняў апрануты ў гістарычныя, адноўленыя нашымі спецыялістамі, касцюмы... Усе гэтыя мерапрыемствы, я ўпэўнены, абавязкова зацікавяць літоўцаў, прымусяць іх зірнуць на нацыянальную традыцыйную культуру больш уважліва і, урэшце, зрабляць яе папулярнай — як у маладзёжным, так і ў больш сталым асяродку. І гэта той досвед, якім мы можам падзяліцца з беларусамі.

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Напрыканцы 2014-га спыніў існаванне лэйбл "Беларуская музычная альтэрнатыва". Пад гэтай "шыльдай" будуць адбывацца выступленні артыстаў, але вырашана паставіць крыж на шматгадовай, у чымсьці "місіянерскай", дзейнасці па выданні кампакт-дыскаў з работамі сучасных айчынных выканаўцаў, архіўнымі запісамі, музычнымі артэфактамі. Дык на якім свеце знаходзіцца беларускі CD-рынак і куды без яго падаеца артысту?..

Алег КЛИМАЎ

Што кажуць выдаўцы?

Віталь СУПРАНОВІЧ,
прадзюсар:

— Праект "Беларуская музычная альтэрнатыва" стартаваў у 1996 годзе як суполка аматараў беларускамоўнай музыкі. У 1999-м выйшаў першы зборнік "Вольныя танцы: слухай сваё". Спачатку выпускалі пласцінкі як бы для сябе і кола знаёмых. Але прыйшло ўсведамленне: творчасць такога роду неабходна папулярываць ды распаўсюджваць больш шырока. Кажучы высокімі словамі, я спадзяюся, што і праект зрабіў унёсак у тое, што хаця б частка нашага народа стала ўсведамляць сябе менавіта беларусамі.

Калі з сучаснай музыкай праблем не ўзнікала, то рырытэты (прадстаўленыя серыяй "Беларускі музычны архіў", у якую ўвайшлі запісы, напрыклад, Міхася Забэйд-Суміцкага, Міколы Равенскага) шукалі ўсімі магчымымі спосабамі, але ў асноўным — праз энтузіястаў, фанатаў, калекцыянераў.

Ну а ў нулявых адбылося тое, што адбылося. "Дабраховоты" заняліся выкладваннем беларускай музыкі ў Інтэрнэт, і, адпаведна, попыт на кампакт-дыскі пачаў падаць. А ментальнасць у нас такая, што, калі ёсць магчымасць нешта ўзяць бясплатна, то так і трэба зрабіць. І ніхто ж не задумваецца ды не перажывае, што іншы ўкладае ў прадукт уласныя фінансы. Як вынік айчынных выдаўцаў дыскаў скарацілі тыражы, сталі закрывацца спецыялізаваныя крамы. Мы доўга супраціўляліся "подыху часу", працягвалі выдаваць альбомы — так, не ў ранейшай колькасці, ды ўсё ж такі... Але ж колькі можна працаваць сабе ў страту? І не трэба нас вінаваціць у тым, што мы, маўляў, здрадзілі беларускасці: не перасталі мы прасоўваць яе, арганізоўваючы тыя ж выступленні беларускамоўных выканаўцаў.

Ну а апошнім рэлізам лэйбла (у партнёрстве) стаў альбом "Белая вада" гурта "Крама". Аднак я не выключаю таго, што пачнём выпускаць кампакты як разавыя акцыі. Што адбудзецца з беларускім CD-рынкам у будучыні? Думаю, як бізнес-праект ён знікне. Будуць выдавацца — абмежавана — серыі і пласцінкі з "музыкай не для ўсіх", артысты пад канцэрты будуць заказваць невялікія наклады. У тое, што хтосьці выступіць як мецэнат, які займаецца беларускай музыкай ды інвестуе сродкі ў яе выпуск на CD, веру з цяжкасцю...

Уладзімір КУЗЬМІН,
дырэктар выдавецтва:

— Яшчэ ў 1992-м наша выдавецтва "Каўчэг" сумесна з Міністэрствам культуры выдала першую ў краіне вінілавую пласцінку — "Беларускія народныя казкі". А выпускам кампакт-дыскаў — толькі з беларускай музыкай альбо з сусветнай класікай у выкананні нашых артыстаў — сталі займацца года з 1996-га. Жанры:

джаз, блюз, рок, класіка, інструментал. Час стварэння — як сучасная, так і родам з мінулага. Апошнюю сёння шмат прадаём праз музеі. Але тэндэнцыя такая, што тыражы зараз змяншаюцца. Нават наш музычны рынак перанасычаны рознай музыкай, а значыць, попыт на фізічныя носьбіты з ёй зніжаецца.

З іншага боку, калі вы хочаце мець саўнд высокага ўзроўню, то альтэрнатывы кампакту па-ранейшаму няма. Інтэрнэт, добры як аператыўны перадачы дзых, прапануе грандыёзныя аб'ёмы інфармацыі — і за плату, і задарма, і "пірацкія" запісы, але па большай частцы ўсё гэта — з нізкай якасцю гуку. Флэшка не такая надзейная ў доўгатэрміновай перспектыве як сховішча інфармацыі, не надта, як ні дзіўна прагучыць, зручная ў выкарыстанні ў адрозненне ад CD.

"Каўчэг" не збіраецца згортваць выпуск дыскаў, і мы шукаем спосабы, каб зацікавіць спажываўца. З да-

Вось такім маленькім, як сёння, ён і застанеца, у лепшым выпадку...

Што кажуць музыканты?

Зміцер НАЗАРАЎ,
дырэктар брэсцкага гурта "Сцяна":

— Актуальнасць выпуску дыска страчваецца адзіная магчымасць нешта зарабіць музыканту з дапамогай CD — гэта пад час або пасля канцэрта прадаваць іх. Але што рабіць таму, хто мала выступае? Што да "Сцяны", то мы адмовіліся ад паслуг беларускіх выдаўцаў, паколькі кампакт танней заможы ў Еўропе, і ўсё годна зрабіць. Аднак разумеем, што дыск сёння стаў сувенірам для слухача, а не носьбітам музыкі. Але запіс дыска носіць яшчэ філасофскі аспект: гэта падвядзенне рысы пад гэтым этапам жыцця і творчасці.

У Беларусі крамы аўдыязапісаў, у якія ў мой час была пратаптана

сцэжка, зараз закрываюцца. Не думаю, што кампакты вернуцца. Лічу, што ад беларускай CD-індустрыі нічога ці амаль нічога не засталася. Папулярываць музыка сёння зводзіцца да Інтэрнэту, як ні круці...

Сяргей СОЧНЕЎ,
фронтмен гомельскага гурта "Glofira":

— Сёння ўсё ў Інтэрнэце мітусяцца і на існаванне дыскаў крыху забыліся. Некаторыя і не ведаюць пра існаванне такой рэчы як CD-альбом, а пра касеты я наогул маўчу... Наша пакаленне 1990-х не заспела вінілу ў поўнай меры, але выкарыстоўвала касеты. Там "скіпам" альбом не прашчоўкаць, і таму міжволі праслухоўваецца ўсё да канца. Таму ўнікалі людзі глыбей у тое, што ўкладвалі музыканты...

Што да выпуску фізічнага дыска, то беларускаму музыканту гэта патрэбна цяпер толькі з адной мэ-

тай — продажу за сімвалічныя або нармальныя грошы на ўласных канцэртах. Здраецца такое нячаста і не ў тых аб'ёмах, як хацелася б, але людзі бяруць, і ігнараваць іх жаданне нельга. Так адбылося і з нашым апошнім альбамам: 60% накладу мы проста раздарылі людзям на канцэртах. Уласна, і выдавалі мы яго з мэтай адзначыць у сябе ў галаве такі пункт: "Цяпер у нас ёсць дыск — мы сапраўдны гурт".

Сітуацыя ў будучыні, мяркую, не зменіцца. У нашай краіне CD будзе яшчэ на плаву нядоўгі час, пакуль у машынах стаяць CD-прайгравальнікі, а ў кватэрах — музычныя цэнтры. Але выпускаць індустрыя стане толькі тыя дыскі, якія карыстаюцца масавым попытам: шансон, зборнікі танцавальнай музыкі ды альбомы самых вядомых замежных выканаўцаў...

Выхадам для маладых і альтэрнатывуных калектываў па-ранейшаму застаецца Інтэрнэт. У падпісцы на

Эпоха CD: давай, да пабачэння!..

Фізічныя носьбіты як бізнес-праект і музычны артэфакт у Беларусі знікнуць?

сайты гуртоў, праз якія на смартфон фэн можа атрымаць усю інфармацыю, а таксама ў смарт-прыкладаннях, што будуць абнаўляцца з выхадам новага сінгла або альбома. У такіх умовах CD-індустрыя згорнеца да ўзроўню друкарняў: паштоўкі, календарыкі, візітоўкі...

Юрый ЛАКЦІЭНАЎ,
лідар гродзенскага гурта "Pet Nihil":

— Выпуск музыкі на CD у Беларусі практычна цалкам страціў сваю актуальнасць. Да прыкладу, гурт "Pet Nihil" свой папярэдні LP выпусціў ажно ў 2004 годзе: мы зрабілі тыраж і на дысках, і нават яшчэ на касетах. Але і на той час продажы на фізічных носьбітах прыкметна ўпалі, у параўнанні з нашым першым альбамом 2001-га. Прычынамі стала развіццё Інтэрнэту і недасканалая сістэма кантролю аўтарскага права.

Дыскі альбо вініл будуць існаваць у Беларусі нейкі час, але, у асноўным, для калекцыянераў ды знаўцаў якаснага гуку. Ну, і самых адданых фанатаў. Вярнуўшыся на сцэну пасля працяглай паўзы, мы загісалі ў 2014-м новы альбом "Spit" і прадаставілі яго для бясплатнай запампоўкі на сваім сайце. А для сапраўдных фэнаў, аматараў якаснага, "нясціснутага" гуку, для рэкламы мы зрабілі невялікі тыраж CD, але ніякіх асаблівых надзей на распаўсюджванне з дапамогай дыскаў не ўскладалі.

Для раскруткі, для эфектыўнай PR-кампаніі, для паблісіці сёння неабходны, па-першае, сам прадукт, а затым ужо прома-пак і дыскі. Па меншай меры, выпуск альбома на CD захоўвае свой эстэтычны аспект...

На маёй памяці бабіны змяніліся касетами, а грампласцінкі — кампактамі. Нядоўгі быў век касет, нядоўгі стаўся тэрмін CD. Плёнка дакладна не вернецца, вініл у абмежаванай колькасці вяртаецца. Мяркую, будзе існаваць у постінфарктным стане і дыск. Але, напрыклад, сучасныя камп'ютары розных мадыфікацый прыладамі для праігравання кампактаў ужо не камплектуюцца. Флэшка як пасярэднік таксама знікне. Прагрэс не спыніцца. Як не спыніцца нас з вамі, хто запампоўвае бясплатны музычны кантэнт з Інтэрнэту. Ці не так?.. Вось і пераходзіць пытанне з плоскасці тэхналогій у прававую...

■ Інфаграфіка

Мы развітваемся з CD, таму што...

- музыка сталі выкладваць у Сеціва без згоды праваўладальнікаў
- з'явіліся спецыяльныя інтэрнэт-рэлізы
- скарацілі тыражы ці прыпынілі дзейнасць лэйблы
- зніклі спецыялізаваныя крамы
- выйшлі з выкарыстання праігравальнікі

Калі беларускі CD-рынак захаваецца, то ў выглядзе...

- дыскаў і серый "музыкі не для ўсіх" падарункавых фарматаў
- дадаткаў да нотных зборнікаў і ўкладышаў да профільных кніг
- прадукцыі замежных лэйблаў
- элемента "мерчу" артыста і рэкламы
- абмежаваных накладаў для фанатаў

памогай тых жа тэматычных серый, сувенірных выданняў, падарункавых фарматаў, у выглядзе дадатку да нотных зборнікаў, укладышаў да кніг. Я не стаў бы казаць, што рынак беларускіх CD памірае, ён, як гэта модна цяпер казаць, аптымізуецца, перабудоўваецца, сегментуецца...

Сяргей ЯСЮЧЭНА,
дырэктар лэйбла:

— У 2008 годзе альбомы беларускіх артыстаў, выпушчаныя нашай кампаніяй "West Records", чарговы раз былі прызнаны лепшымі рэлізамі сезона па версіі папулярнага партала. Але ўжо ў 2009-м "West..." перастаў выдаваць кампакты айчынных выканаўцаў: на жаль, мы не змаглі выстаяць перад інтэрнэт-пірацтвам. Ва ўсім свеце CD-індустрыя перажывае няпросты час. У тым маштабе, які быў гадоў восем таму, пласцінкі людзям не патрэбны: іх набываюць толькі аматары якаснага саўнду, тыя, хто яшчэ "хварэе" на фізічныя носьбіты. "Піраты" ж ударылі і па гукывыдаўцах, і па артыстах. Ці выйграў слухач, які можа бясплатна спампоўваць любы кантэнт?..

Зараз мы працуем толькі як прадаўцы, прапануючы прадукцыю замежных лэйблаў, хоць зрэдку хтосьці з беларускіх артыстаў і прыносіць на рэалізацыю альбомы... І не веру я, што наш музычны CD-рынак верне страчаныя пазіцыі.

ф о т а ф а к т
"Усе разам-2"

Напрыкладні вернісажу маладых мастакоў Брэстчыны "Усе разам-2" у Выставачнай зале абласнога цэнтра ўдалося заспець дваіх творцаў — Марыю Радзько (яна знята ля сваёй карціны "Дыялог пра дурасць і пра мудрасць") і Пятра Кузьміча (ля работ з серыі "Мінулае"). Наогул жа ў экспазіцыі прымаюць удзел маладыя жывапісцы, графікі, скульптары, ілюстратары і фатографы вобласці.

Мастыхін

Выставачная прастора Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі прымае экспазіцыю самага рознага кшталту. Але найбольш ёй пасуюць тыя, што адпавядаюць профілю ўстаноў — гэта значыць, прысвечаныя літары, пісьменству, літаратуры, кнізе. Выстаўка графікі гродзенскага мастака Юрыя Якавенкі "Царства Саламона" была менавіта такой.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Як зразумела з назвы, гаворка ідзе пра Свяшчэннае Пісанне. І гэта насамірач так: ілюстрацыі да "Песні песняў Саламона" — стрыжань выстаўкі, дзе прадстаўлена рэтраспектыва работ мастака за апошнія гады. Хоць заданая нізка Юрыя Якавенкі і прысвечана канкрэтнаму тэксту, вызначэнне "ілюстрацыя" тут даволі ўмоўнае. Справа ў тым, што творы мастака — гэта шэраг свабодных асацыяцый, дзе зыходная тэма і сюжэт патрэбны хіба для арыентацыі гледача, але яны не абмяжоўваюць фантазію мастака, не змушаюць творцу прыстасоўваць выяву да літары, суадносячы віртуальны і вербальны коды. Гэты метад узведзены ў эстэтычны прынтцып вялікімі сюррэалістамі, і Юрыя Якавенка па-майстэрску скарыстоўвае яго.

Паміж віртуальным і вербальным

На дарогі кнігі з малымі накладамі — сталы попыт

У тэхналагічным сэнсе мастак аздае перавагу традыцыйнаму афарту. Бо афорт — гэта шырокая гама фактур і тонавых нюансаў, праз якія можна выявіць сэнсавыя дыэмацыйныя адценні. Сёння кніга як носбіт інфармацыі сустрапае электронным вырынтам, але пры гэтым на першы план выходзіць яе эстэтычная функцыя. Есць сталы попыт на кнігі, выдадзеныя малымі накладамі, надрука-

ваныя паводле адмысловых тэхналогій на спецыяльнай паперы. Вось такія кнігі, умоўна кажучы, для бібліяфілаў, і робіць Юрыя Якавенка. У сваёй бібліятэцы я маю аздабленую Якавенкам аполюкву Караткевіча "Дзікае пляванне караля Стаха". Здымаю яе з паліцы рэдка, толькі калі ёсць адпаведны настрой. Для мяне гэта твор мастацтва, якому месца за шклом, які страшна сапсаваць неахай-

ным абходжаннем. Прытым што, на маю думку, у аздабе аповесці няма Караткевічавай аўтэнтыкі. Няма таго пісьменніка, якога я ведаю і люблю. Ён бы шэдзур графікі ды папіграфіі не адпавядае звыкламу ўяўленню пра творчасць вялікага майстра слова. У нейкай ступені я дазволю сабе перанесці гэтае меркаванне на ўсё, што робіць Юрыя Якавенка. У ягонай творчасці не варта шукаць

ды прыватных зборах, па колькасці ўзнагарод і па тым, што аздаблення ім кнігі не залужваюцца ў кнігарнях, публіка мастака шануе. Яе вабіць загадкаваць, містыка, шматсонсоўнасць яго работ. У такім выпадку сімпатый гледачоў і ацэнкі прафесіяналаў супадаюць. Толькі дзесяць беларускіх мастакоў з'яўляюцца ганаровымі членамі Расійскай акадэміі мастацтваў, пераёмніцы Акадэміі мастацтваў ССРС. Юрыя Якавенка — сярод іх. Тое, што мастак стала атабарыўся ў Гродне і засяродзіўся на графіцы, можна лічыць збегам акалічнасцей, але мне тут бацьчыца лёс. Пасля заканчэння Акадэміі мастацтваў Юрыя некаторы час жыў у Мінску і працаваў на "Беларусьфільме" — займаўся анімацыяй. Магло б здарыцца, што Беларусь займела б выдатнага мастака кіно. Але тады не з'явіўся б такі ж мастак кнігі... Відаць, усё ж такі графіка больш пасуе характару Юрыя Якавенкі — чалавека, які ад першых крокаў у мастацтве разлічвае найперш на сябе, на свой талент і працаздольнасць. А ў кіно яму давалося б працаваць у камандзе ды прыстасоўвацца да іншых. Мастак сцвердзіў у вачах публікі свой стыль і зараз мае спакусу засяродзіцца на яго паглыбленай распрацоўцы. Ягоны вобразны лад вабіць гледачоў і гарантуе якасць замоўцам. Мне здаецца, што, здзіўіўшы публіку аднойчы, Юрыя Якавенка здолее зрабіць тое ж і другім разам.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Зваротам да гэтай чэхаўскай п'есы не здзівіць. Сярод самых нечаканых згадаю спектакль Аляксея Ляляўскага ў Беларускім дзяржаўным тэатры ялялек, куды некаторыя недасведчаныя даросляы цягнулі дашкольнікаў. Пры-Відаць, усё ж такі графіка больш пасуе характару Юрыя Якавенкі — чалавека, які ад першых крокаў у мастацтве разлічвае найперш на сябе, на свой талент і працаздольнасць. А ў кіно яму давалося б працаваць у камандзе ды прыстасоўвацца да іншых. Мастак сцвердзіў у вачах публікі свой стыль і зараз мае спакусу засяродзіцца на яго паглыбленай распрацоўцы. Ягоны вобразны лад вабіць гледачоў і гарантуе якасць замоўцам. Мне здаецца, што, здзіўіўшы публіку аднойчы, Юрыя Якавенка здолее зрабіць тое ж і другім разам.

К

Раздзін аўтарытэтная музыказнаўца Вольгі Брылон, прысвечаная спектаклю "Шалом алейхем! Мір вам, людзі!" (апошні на сёння прэм'еры Музычнага тэатра), называецца "Галоўнае — зачала...". Цяжка не пагадзіцца, што шыкоўны тэкст Рыгора Горына і музыка Алега Хадоскі абумовілі касавы поспех пастановкі. Але мае агульныя ўражанні атрымаліся супрацьлеглыя. Не зачала зусім!..

У праграмы сцвярджалася, што асновай спектакля выступіла "літаратурная кампазіцыя Міхаіла Кавалычыка паводле аповесці "Тэўе-малочнік" Шолом-Алейхема. Як стужана заўважыла Вольга Брылон, мюзікл грунтуецца на п'есе Горына "Памінальная малітва". Як ні дзіўна, гэтая акалічнасць зрабілася адной з самых істотных праблем пастановкі. Не скарэц, што акцёры Музычнага нячэста сустрэкаюцца з драматургіяй, у якой ёсць трагічны падзеі, а не ў тысяча першы раз увабляюцца разнастайныя адценні любовіных перажыванняў. За апошнія гады адным з нешматлікіх выключэнняў была "Вестсайдская гісторыя". Такім жа тэкстам з'яўляецца п'еса Горына. У свой час Марына Давыдава, адзін з самых аўтарытэтных расійскіх крытыкаў, ахарактарызавала драматургічную спадчыну Горына на прыкладзе "Блазна Балакірава", яго апошняга твора: "П'еса... валадее ўсімі горынскімі вартасцямі і недахопамі. У ёй перамышаны лірыка, фарс і абсурд, а мінулае дапамагае асэнсаваць сучаснасць. У ёй, згодна з традыцыямі рускай літаратуры, маленькі чалавек выглядае больш прываба на дзяржаўных мужоў, <...>. У ёй ёсць шмат сказаў, якія разьдуча на цытаты, і чужоўных сін, у якіх ёсць што сыграць акцёрам. У ёй няма аднаго — драматургічнага адзінства, бо

Тэатральная плошча

Не зачала...

Што атрымліваецца, калі артысты музычнага тэатра апынаюцца на "тэрыторыі" драматычнага

Сцэна са спектакля "Шалом алейхем! Мір вам, людзі!". / Фота Анямалі ГРЭЎВІЧ

Пачатак дыскусіі чытайце ў "К" № 2.

драматургам з вялікай літары пісьменнік-сатырык усё ж не быў". Што атрымалася ў Музычным? Звышдасціпны, але усё-такі рыхлы па драматургіі горынскі тэкст, розныя на акцёраў драмтэатра, пашыю на сцэне амаль без змен (напрыклад, здавалася інтэрмедыйная сцэна з бабўляй Цыйт). Гэта пераважна пастановка ў сапраўдны марафон, які зацягнуўся больш чым на тры гадзіны. Артысты Музычнага былі вымушаны іграць на "тэрыторыі" драматычнага тэатра. Вельмі сакавіта інтэрпрэталі свае ролі Кацяр'ына Дзегяр'ова і асабліва Лідзія Кузьмічка, якія уваблялі Голду, жонку Тэўе. Як заўсёды на ўзроўні знаходзіўся Дзяснік Нямноў (студэнт Перчык). Высокі ўзровень акцёрскай ігры прадэманстравалі Наталля Гайдэ (сваха Энта) і Дзмітрый Якубовіч (Менэхем), годна глядзелася ў эпізодах моладзь.

Дзяснік Марціновіч, тэатральны крытык

Але планка, узятая папярэднімі выканаўцамі роляў, скарылася не ўсім. Хто тут больш вінаваты? акцёры, што, магчыма, не пачулі рэжысёра, ці рэжысёр, які ў чымсьці не дапрацаваў з выканаўцамі. Каб не зазіраць далёка, згадаю спектакль "Памінальная малітва", які ішоў у Купалаўскім яшчэ да рэканструкцыі. Якія глыбокія вобразы стваралі Аўгуст Мілавану, што выконваў ролю Тэўе, Мікалай Кірычэнка (мяснік Лэйзэр)!

Вярнуся да прэм'еры ў Музычным. Цалкам згаджуся з ацэнкай работы Аляксандра Асіпа, пра якога Вольга Брылон піша, што ён "пакуль яшчэ толькі ўжываецца ў ролі Тэўе". Але тое ж можна сказаць і пра Антона Заянчоўскага! Ягоны Тэўе — зусім не яўрэй, а тыповы рускі мужык. А з-за такой інтэрпрэтацыі шмат у чым знікае атмасфера яўрэйскага мястэчка. Яна адчуваецца толькі ў музыцы, але не праз шэраг акцёрскіх вобразаў. Калі пачынаюцца сцэны, пабудаваныя выключна на дыялогах, спектакль пачынае элементарна на "правісаць". Да таго ж рэжысёр, на сутнасці, не прапанаваў уласнага прычтыннага тэксту, а добра сумленна рушыў за Горыным. Больш выйгрышна выглядалі музычныя нумары. Але ж яны былі разлічаны на мюзікл з уласным лібрэта, а не на горынскі тэкст. Напрыклад, надзвычай лірычным выглядае дуэт Голды і Тэўе. Але гэтая лінія ў тэме раскрыта вельмі слаба, таму дуэт падаецца нібыта з іншай оперы. У асацыяльных сетках сустраку парадзіна пастановкі з пінажком Мотла, пашытым з розных кавалкаў. Зрэшты, як сказала Голда, "чалавек стараўся, значыцца, скажы дзякуй!".

Т Э К С Т

У Беларускім дзяржаўным маладзёжным тэатры апошнім часам значна паболела прэм'ер. Яно і зразумела: увосень наваселле справілі акурат да юбілейнага 30-га сезона. Цяпер трэба не толькі сцэны, але і сцэну абстаўляць. Вось і з'явіліся адзін за адным "Казіны востраў", "Палкоўнік-птушка", а пасля ўлазінаў — "Саня, Ваня, з імі Рымас", "Беспасажніца", перформанс-лабараторыя "Прадметная размова", казка "Пунсовае кветачка" і, нарэшце, спектакль "Чэхаў. Камедія. Чайка", з якога і пачнём агляд.

Зваротам да гэтай чэхаўскай п'есы не здзівіць. Сярод самых нечаканых згадаю спектакль Аляксея Ляляўскага ў Беларускім дзяржаўным тэатры ялялек, куды некаторыя недасведчаныя даросляы цягнулі дашкольнікаў. Пры-Відаць, усё ж такі графіка больш пасуе характару Юрыя Якавенкі — чалавека, які ад першых крокаў у мастацтве разлічвае найперш на сябе, на свой талент і працаздольнасць. А ў кіно яму давалося б працаваць у камандзе ды прыстасоўвацца да іншых. Мастак сцвердзіў у вачах публікі свой стыль і зараз мае спакусу засяродзіцца на яго паглыбленай распрацоўцы. Ягоны вобразны лад вабіць гледачоў і гарантуе якасць замоўцам. Мне здаецца, што, здзіўіўшы публіку аднойчы, Юрыя Якавенка здолее зрабіць тое ж і другім разам.

Цяперашняя на такім фоне — найперш, маладзёжная, што падкрэсліваў запрошаны з Пецярбурга рэжысёр Іскандэр Сакаеў. Сапраўды, гэта адзін з тых рэдкіх пакуль спектакляў, што апраўдваюць саму назву тэатра-навасельца. Але "маладзёжнасць" пастановкі — асабліва.

Яна быццам наўмысна скіравана на школьнікаў, якія павінны знаёміцца з п'есай "паводле праграмы" і якіх, здарэцца, хапае хіба на яе сціслы змест, выкладзены ў Інтэрнэце. Практычна ніякіх скарачэнняў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучаснаму тэле- і радыёвяшчанню скоргагаворка, тэмпа на школьнікаў, чытанню на дыяганалі". Але сэнсавыя акценты настолькі трапныя, а вымаўленне — добрае, што змест зусім не губляецца. Каб недасведчаны гледач не пераблытаў тэксту, што ўжо нязвыкла для сучасных пастановак. Ніякага прычынопавага пераасэнсавання вобразаў па прынтцыпе "змяняем плюс на мінус і наадварот". Усё — у адпаведнасці з хрэстаматычным раскладам. Пастаянная, уласцівая сучас

Онлайн-канферэнцыя: задачы і праблемы 2015-га

Першую онлайн-канферэнцыю 2015-га рэдакцыя "К" па традыцыі прысвячае надзённаму клопату толькі распачатага года. Думаецца, няма праціўнікаў таго, што рэгіянальнай культуры трэба рухацца наперад. Каб удасканалівацца, развівацца, няўхільна павышаць якасць паслуг. Каб, урэшце, заставацца калі не "вёскаўтваральнай", дык, прынамсі, — "вёскаўтрымліваючай". Усё гэта зразумела. Ды не надта ўцямна іншым разам, дзе тое "наперад" знаходзіцца. Збочваць трэба ці ў адваротны бок накіроўвацца з адзінай мэтай — толькі б рухацца? Але ж так і заблукаць можна... Для таго, каб вызначыцца з кірункам, мы запрасілі да ўдзелу ў канферэнцыі начальніка галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Магілёўскага аблвыканкама Анатоля СІНКАВУЦА, генеральнага дырэктара Гомельскага палацава-паркавага ансамбля Аляксандра ГОСЦЕВА, дырэктара Брэсцкай абласной бібліятэкі імя Максіма Горкага Тамару ДАНИЛЮК, начальніка аддзелаў ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Свіслацкага райвыканкама Ірыну ПАЎЛЮЧЭНЯ, Шаркаўшчынскага райвыканкама — Людмілу СТОМА, Валожынскага райвыканкама — Вікенція АДАМОВІЧА.

Яўген РАГІН

Яўген Рагін:

— Дык дзе, паважанае спадарства, тое "наперад"?

Анатоль Сінкавец:

— Рух закладзены ў Дзяржпраграме «Культура Беларусі». Але ж ці ўсё ў ёй выконваецца, ці засталася гарантаным фінансаванне? А беларуская культура — наш нацыянальны набытак. Таму яна павінна мець і адпаведны статус. У адваротным выпадку гадоў праз пяць усе забудуцца, што такая галіна і была... Асноўная сённяшняя задача — кадры. Аптымізацыя ў нас нармальна ідзе, прафесіяналы "за бортам" не апынаюцца. Але кадравага патэнцыялу ўсё роўна няма...

Яўген Рагін:

— На навучальныя ўстановы ўскладаецца віну?

Анатоль Сінкавец:

— А дзе ўзяць для вобласці рэжысёра нармальнага? Дзе ўзяць гукарэжысёра? Няма дзе! У маладых спецыялістаў, якія прыехалі да нас з вышэйшай адукацыяй, адзіная мэта: адпрацаваць — ды з'ехаць. А для іх — і жыллё, і даплата-надбавка... І гэта прытым, што з маладым спецыялістам на першых парах яшчэ няньчыцца трэба, уводзіць яго ў курс справы, літаральна давучваць, бо сур'ёзных практычных навыкаў ён за гады навучання проста

кампанія, скіраваная на турыстаў іншых краін.

Яўген Рагін:

— А што, на Беларусі піяр палацава-паркавага ансамбля вас задавальняе?

Аляксандр Госцеў:

— Таксама не. Нават у Мінску, да прыкладу, — ніякай рэкламы.

Яўген Рагін:

— А якой яна бачыцца ў ідэале?

Аляксандр Госцеў:

— Разумеецца, усё павінна быць у комплексе. Нам неабходна выбітныя акцыі ладзіць, вам — часцей пра іх пісаць. Да Новага года рэалізавалі праект па распісанні ёлачных шарыкаў. Ён быў прымеркаваны да выстаўкі ёлачных упрыгожанняў канца XIX і пачатку XX стагоддзяў. Дык вось, каб

чайных творчых акцый з удзелам знакамітацей: артыстаў, мастакоў... Мы ўсё гэта называем "пад-агрэвам" выставачнага праекта.

Яўген Рагін:

— З гэтым, спадзяюся, праблем не будзе. А вось з чым іх не пазбегнуць?

Аляксандр Госцеў:

— З узаўвяданнем пэўных аб'ектаў комплексу. Праектная дакументацыя ёсць, а фінансаванне — не стае. Для таго, каб турыст прабавіў у нас пару дзён, неабходна давесці да ладу лядоўні-склепы, капліцу-магільню, аглядавую вежу... Віды паслуг, натуральна, значна пашырацца. Але толькі адна капліца патрабуе дзэсяць мільярдаў рублёў, склепы — каля пяці...

■ "Не памыліцца б сёння з аптымізацыяй. У раёне павінна быць адзіная структура з гаспадарчай групай, бухгалтэрыяй, для кіравання і клубамі, бібліятэкамі, і мастацкімі школамі ды кіно. Мы прапаноўвалі некалькі варыянтаў. Ніхто не прыслушаўся. Цяпер у кожнай вобласці — свая аптымізацыя. На сяле з'яўляюцца сектары, аддзелы... Агульнай сістэмы, структуры пакуль няма".

Дык дзе яно,

Галоўнае на 2015 год для сферы культуры — разумна праводзіць аптымізацыю і захаваць кадры нават у сітуацыі заробкаў "два — два трыста"

правесці майстар-клас, запрасілі спецыялістаў. Распісалі спачатку вялікі шар (50 сантыметраў у дыяметры), які знялі на час з нашага паркавага ліхтара, потым ахвотныя ўзяліся за аздабу малых шароў, набытых намі праз гандлёвую сетку...

Яўген Рагін:

— І які рэзананс меўся?

Аляксандр Госцеў:

— Нават здымчачая група расійскага канала, атрымаўшы прэс-рэліз, прыехала і зрабіла тэлерапартаж. У дзень яго трансляцыі колькасць нашых наведвальнікаў істотна павялічылася. А кошт мерапрыемства — кошт фарбы і малых аднатонных шарыкаў... Выснова тут адназначная: павінна быць больш крэатыву. Кожнай нашай выстаўцы сёлета будзе спадарожнічаць шэраг менавіта незвы-

Яўген Рагін:

— Вось у Гомельскім палацава-паркавым ансамблі праблем з кадрамі няма. А як з маладымі спецыялістамі, скажам, на Свіслаччыне?

Ірына Паўлючэня:

— Мяне цяпер, наадварот, вельмі трывожыць аплата працы нашых старых працаўнікоў. Гродзеншчына, як вы ведаеце, увайшла ў 2015-ы з набыцця клубамі і бібліятэкамі статусу юрыдычных асоб. Міністэрства працы і сацыяльнай аховы нам абяцала змяніць нейкім чынам тарыфныя разрады. Раней сельскім клубам кіраваў загадчык, СДК — дырэктар. Цяпер у нас толькі адзін дырэктар Раённага дома культуры. Усе астатнія клубныя ўстановы раёна пераўтварыліся ў аддзелы, сектары і сельскія філіялы ў аграгарадках. Усе гэтыя структуры падпарадкоўваюцца РДК. Вось мяне і хвалюе за-

робак людзей, даўно адданых абранай калісцы справе. А вось маладыя кадры...

Яўген Рагін:

— Не вы адна выказваеце незадавальненне маладымі...

Ірына Паўлючэня:

— Па-мойму, пры такіх аптымізацыйных працэсах іх яшчэ цяжэй будзе замацаваць на месцах. Сённяшняя моладзь імкнецца туды, дзе грошай больш... Натуральна, усё роўна для таго, каб заробкі не знізіліся. Згодна з 29-м Дэкрэтам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дадаем людзям да 50 працэнтаў да кантракта. Падтрымліваюць нас тут аблвыканкам з райвыканкамамі. І з пазабюджэткі прэміруем. Але лівяная доля гэтых грошай, вядома, выкарыстоўваецца на ўзнаўленне камунальнікі. Так што сродкаў на стымуляванне застаецца мала.

Чыя батлейка лепшая?

"Зімовая казка" — так называлася абласная выстаўка батлеек, што адбылася ў Віцебскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці.

ВІЦЕБСК

Пад час правядзення мерапрыемства ў выставачнай зале АМЦНТ можна было даведацца пра батлеечныя канструкцыі, пазнаёміцца з іх аўтарамі і палюбавацца лялькамі, вырабленымі рукамі майстроў. Усяго ж у экспазіцыі прадставілі восем батлеек з розных рэгіёнаў Прыдзвіння. Наведвальнікаў чакалі сустрэчы з батлеечнымі персанажамі пад час прадстаўленняў, якія паказалі калектывы Бешанковіцкага, Гарадоцкага, Шумілінскага дамоў рамёстваў, Ві-

цебскага раённага цэнтры культуры і творчасці, Ліёнскага раённага цэнтры культуры...

У намінацыі "Традыцыйнае афармленне батлейкі" журы адзначыла Бешанковіцкую і Докшыцкую батлейкі. Узнагароду ў намінацыі "Калекцыя традыцыйных лялек батлейкі" атрымаў калектыв наваполацкага народнага тэатра лялек "Капялюш". У спалучэнні жанраў і мастацтваў у батлейцы лепшымі сталі прадстаўнікі Гарадоцкага дома рамёстваў і фальклору. У намінацыі "Сярнічнае ўвасабленне традыцыйнага батлеечнага прадстаўлення" перамога ва ўзорнага лялечнага тэатра "Батлейка" з Шуміліна.

Андрэй СТРУНЧАНКА, вядучы метадыст Віцебскага АМЦНТ

Прадстаўніца Гарадоцкага дома рамёстваў ля батлейкі.

На людным месцы

Народны ансамбль народнай песні Асіповіцкага раённага цэнтры культуры і адпачынку "Дзівакі" адзначыў 20-годдзе сваёй творчай дзейнасці. А пачалося ўсё ў 1994-м — па ініцыятыве цяперашняга бізнесвумена Кацярыны Лапацінай, якая працавала тады дырэктарам Дома культуры на кардонна-руберойдавым заводзе.

АСІПОВІЧЧИНА

— Зараджэнне адзінага заводскага калектыву мастацкай самадзейнасці даўно наспявала, — прыгадвае Кацярына Канстанцінаўна. — Як і на ўсялякім вялікім прадпрыемстве, кожны цэх меў свой фальклорны гурт. Асабліва радавалі майстэрствам самадзейныя артысты будаўнічага, якія часта станавіліся пераможцамі аглядаў-конкурсаў, што праходзілі на заводзе. І вось

Які стаў брэндавым...

з прыходам на працу ў клуб маладога мастацкага кіраўніка Алы Пінчук, якая проста гарэла жаданнем прыўнесці ў наша культурнае жыццё нешта незвычайнае, было канчаткова прынята рашэнне: арганізаваць творчую суполку. Ёй актыўна дапамагала Людміла Грынько. Побач з намі быў цудоўны музыкант Юрый Камісараў. Кіраўніцтва завода падтрымала ідэю, а пазней дапамагло з набыццём сцэнічных касцюмаў: іх шылі ў сталічным Тэатры оперы і балета. Не маглі проста на іх нарадавацца, калі апрадалі перад выступленнем!..

Першы канцэрт адбыўся на заводскай сцэне. У рэпертуар уключылі добра знаёмыя ўсім беларускія песні, зрабілі выдатныя аранжыроўкі. Безумоўна, артысты хваліліся, але гледачы сустрэлі іх цёпла, бо кожная песня кранала душу... У калектыв

сталі прыходзіць прафесійныя спевакі — людзі, якія былі звязаны па родзе заняткаў з музыкай. Пачалася актыўная гастрольная дзейнасць, што пастаянна ўдасканальвалася. Выязджалі ў калгасы, сяльчане заўсёды былі рады нашым канцэртамі. Сталі думаць над назвай. Аб'явілі нават конкурс. Перабралі з дзясятка самабытных, каларытных найменняў і спыніліся на "Дзіваках". Чаму? Прыгожае беларускае слоўца. Роднасныя яму — "дзіва", "дзіўны". Менавіта такія людзі і падабраліся ў калектыв — непадобныя да іншых, якія ўмеюць здзівіць сваім талентам: рухамі, голасам, музыкай. Яны здольныя на неардынарныя ўчынкі. Пра кожнага з артыстаў можна сказаць: "Вось дзівак!" Аб'яднаная такім драйвам кампанія і ёсць "Дзі-ва-кі". Дом культуры КРЗ закрылі, на жаль, гадоў дзевяць таму. Але калектыв, нягледзячы на

Яўген Рагін:

— Мы ўжо столькі пра гэта пісалі... Здавалася б, зрабіць камуналку больш ляльнай — і ўсе праблемы з заробкамі былі б зняты. І з'явіўся б магутны стымул больш якасна працаваць на канчатковы вынік: на карысць сабе і дзяржаве. Але... Выкараніць усе праблемы, напэўна, немагчыма. Якімі творчымі праектамі можаце пахваліцца, Ірына Эдуардаўна?

Ірына Паўлючэня:

— Наконт працы мы вельмі пазітыўна настроены. Будзем працягваць праект "Зорны каскад" — гэта раённы аглед-конкурс мастацкай самадзейнасці сярод работнікаў прадпрыемстваў і арганізацый горада. Акцыя не толькі збірае глядацкія аншлагі, яна яшчэ і дапамагае нам адшукаць яркіх артыстаў. Апошнім разам, да прыкладу,

да спеваў з танцамі. А вось бібліятэкі актуальнасць не страцілі: тут можна не толькі кніжку пачытаць, але і з сябрамі сустрэцца, гарбаты папіць, рукадзеллем заняцца. Індывідуальная падпіска падае, таму ў бібліятэцы і свежую газету можна атрымаць. Гэта па сельскіх бібліятэках.

Яўген Рагін:

— А што новага па абласной?

Тамара Данілюк:

— Праблема абласной у тым, каб завяршыць распачаты летась рамонт. Задача тут адзіная: прывесці матэрыяльную базу да сучасных патрабаванняў. Тым больш, што Брэст — Культурная сталіца Беларусі-2015. І ў гэтым плане — вельмі шмат творчых задумак па правядзенні традыцыйных навукова-практычных канферэнцый "Беларускія кнігазборы. Стан і перспектывы даследаванняў". Трэцяя

не растуць. І што я раблю на сваёй пасадзе?! А нічога не магу зрабіць. Пазабюджэтныя сродкі сітуацыю не ратуць. Галоўнае цяпер — выжыць. Каб даць чалавеку тры мільёны рублёў, трэба даць яму паўтары стаўкі... Людзі, якія займаюцца ідэалогіяй, ледзьве зводзяць канцы з канцамі...

Яўген Рагін:

— Слова "ідэалогія" разглядаць, напэўна, трэба толькі ў кантэксце словазлучэння "ідэалогія нацыянальнай культуры"?

Вікенцій Адамовіч:

— Так. Гэта ўсё тое, што гучыць з клубнай сцэны, што скіравана на адухаўленне мас. А ў кожнага — дзедзі. І гэта вялікае дзіва, што людзі яшчэ працуюць, яшчэ вераць у свае сілы. У нас, напрыклад, да 145-годдзя жывапісца, графіка і педагога Фердынанда Рушчыца будзе ад-

крыты музей. Мы для гэтага актыўна супрацоўнічаем з замежнымі архівамі, музеямі... Клопату, словам, не стала менш. Але хочацца, каб нашы праблемы хтосьці ўспрыняў, урэшце, як свае...

Яўген Рагін:

— А які клопат на Шаркаўшчыне?

Людміла Стома:

— Хочам зарабіць сёлета пазабюджэтных грошай, бо дзяржаўнае фінансаванне ў нас паўсюль скарачаецца. Калі ў мінулым годзе мы зарабілі больш за 580 мільёнаў, дык сёлета плануем аказаць паслуг на 766 мільёнаў. Частку грошай не можам не выкарыстаць на тэхнічнае ўзбраенне. За кошт пазабюджэткі цяпер робім асвятленне сцэны РДК (у танцавальнай зале такія пераўтварэнні ўжо адбыліся). Але ж і на матэрыяльнае стымуля-

Ад рэдакцыі

Вельмі проста ўсё, аказваецца. "Наперад" — антонім слову "назад"... Вось такая, часам не надта аптымістычная, гутарка ў нас адбылася. Так, нашы аддзелы трымаюцца, здзіўляюць і радуецца цікавымі ідэямі, нестандартнымі праектамі ды падыходамі да зрабачы пазабюджэтных грошай. Але наколькі павялічылася б творчая аддача работнікаў культуры, калі б яны на ўласныя вочы пераканаліся, што іх цэнняць і шануюць не толькі ў раёне ды вобласці, але і ў рэспубліцы. Ну не можа на сённяшні Глускі раён ліквідаваць уласнымі сіламі аварыйны стан свайго РДК! Між тым менавіта ў Глуску старая крама была пераўтворана ў свой час у цудоўны музей і бібліятэку...

І без онлайн-канферэнцыі зразумела было, што ўсе праблемы ў сферы культуры ўзаемазвязаныя і ўзаемазалежныя. Няма фінансавання — зніжаецца якасць паслуг; адсутнічае прэстыж прафесіі — непазбежны кадравы адток; аптымізацыя не вызначаецца прадуманасцю ды ўзважанасцю — знікаюць клубы ды бібліятэкі, а за імі — і самі вёскі... Усё даўно зразумела. Тым не менш, менавіта сённяшняя канферэнцыя выкрышталізавала асноўнае: як бы там цяжка ні было, наша культура радуе вынікамі. Хтосьці недасведчаны спытаецца: "І на чым яны трымаюцца?" Ды на беларускай нацыянальнай традыцыі! Сваё, роднае, спрадвечнае хіба ж падвядзе? Не, заўсёды падтрымае і натхніць!..

гэтае "наперад"?

надзвычайныя гумарыстычныя таленты адкрыліся сярод супрацоўнікаў раённага аддзела ўнутраных спраў. Вось чаго не чакалі! А гэтых артыстаў можна і на рэспубліканскім узроўні паказаць...

Яўген Рагін:

— Тамара Паўлаўна, а для вашай бібліятэкі што такое — рух наперад?

Тамара Данілюк:

— Праца над тым, каб чытач застаўся ў бібліятэцы. Тут з дзецьмі і падлеткамі ў першую чаргу варта займацца, каб адарваць крыху ад камп'ютараў, каб навучыць іх размаўляць, сябраваць, абмяркоўваць, чытаць і думаць.

Яўген Рагін:

— Як ацэньваецца стан сельскіх бібліятэк, што курыруе абласная?

Тамара Данілюк:

— Інакш кажучы, як я ацэньваю аптымізацыю? Пераканана, што ўсё тут залежыць ад інтэлігентнасці, розуму ды кампетэнцыі кіраўніцтва. Усё запар на вёсцы аптымізаваць нельга. Сельская бібліятэка на сёння — адзінае месца для зносін, бо знікаюць аддзяленні сувязі, мала дзе засталіся клубы: дзядулям і бабулям не

будзе прывесчана 500-годдзю з дня нараджэння Мікалая Радзівіла-Чорнага, які арганізаваў адну з першых друкарняў на Брэстчыне. Абласную акцыю "Раскажы мне пра вайну..." прымеркавалі да 70-годдзя Вялікай Перамогі.

Яўген Рагін:

— Давайце вернемся да сельскіх бібліятэк. Я так разумею, што ў перспектыве застануцца ўстанова аграрнага ўзросту. Ці ўсё тут добра з камп'ютарызацыяй?

Тамара Данілюк:

— Дзяржпраграма "Культура Беларусі" спрацавала тут як мае быць. Урэшце, тыя бібліятэкі, якія добра працуюць у пазабюджэтным кірунку, могуць і самі тэхніку набываць.

Вікенцій Адамовіч:

— Задача і праблема ў нас адна: кадры захаваць. Захаваць той касцяк, на якім нацыянальная культура і трымаецца. Паглядзіце, з лістапада кошты на энерганосбіты і тавары паўсядзённага попыту павышаюцца, а работнікі культуры як атрымлівалі два — два трыста, так і атрымліваюць. І няма ніякай рады. Штаты скарачаюцца, заробкі

■ "Задача і праблема ў нас адна: кадры захаваць. Захаваць той касцяк, на якім нацыянальная культура і трымаецца. Паглядзіце, з лістапада кошты на энерганосбіты і тавары паўсядзённага попыту павышаюцца, а работнікі культуры як атрымлівалі два — два трыста, так і атрымліваюць. Штаты скарачаюцца, заробкі не растуць. І што я раблю на сваёй пасадзе?! А нічога не магу зрабіць".

ванне калег хацелася б сёлета выдаткаваць з пазабюджэтнай сумы як мага больш.

Яўген Рагін:

— Хопіць гэтых грошай, Людміла Уладзіміраўна?

Людміла Стома:

— Будзем старацца. Нам насустрач райвыканкам ды райсавет пайшлі: здаём у арэнду нашы памяшканні. Рашэннем раённага Савета дэпутатаў наш аддзел вызвалены ад выплаты ў бюджэт падатку на нерухомасць...

Яўген Рагін:

— Ці набыло новы статус ваша раённае яблычнае свята, пра якое мінулым летам мы пісалі з Кастусём Антановічам?

Людміла Стома:

— Так. Наш Яблычны Спас увайшоў у план абласных мерапрыемстваў. З вобласці ўжо і фінансаванне павінна неўзабаве пайсці. Мы да гэтага з 1999 года ішлі...

Яўген Рагін:

— Будзем спадзявацца, што і з продажу яблыкаў з саду Сікоры, які належыць музею славутага садоўніка ў Алашках, вы таксама

займеце пазабюджэтны прыбытак... Што яшчэ цікавага нас чакае?

Людміла Стома:

— Відэафільм пра культуру Шаркаўшчыны. Здымалі яго ўвесь год. Райвыканкам нам выдаткаваў на падрыхтоўку сцужкі сродкі, зароблены пад час раённага суботніка. А ў красавіку ў райцэнтры ўрачыста адкрыем бюст Канстанціна Жданава — заснавальніка Свята-Успенскай царквы. Інакш кажучы, што б там ні было, вельмі стараемся на застойвацца, а пакрысе рушым наперад...

розныя выпрабаванні, жыве, радуецца аматараў народнага мастацтва творчасцю...

Сёння народны ансамбль народнай песні "Дзівакі" раённага Цэнтра культуры і адпачынку — гэта дваццаць чалавек, аб'яднаных любою да песеннай спадчыны нашага народа, сапраўдных прафесіяналаў сваёй справы. З 2003 года ўзначальвае калектыў Ала Пінчук.

— За гады сумеснай працы мы сталі адно для аднаго не толькі калегамі, але і сябрамі, — кажа Ала Яўгенаўна. — Большасць з нас мае свае творчыя калектывы, але не змяняе творчай прапіскі і ў нашым ансамблі. Акрамя Юрыя Камісарова свой унёсак у яго развіццё зрабіў музыкант Сцяпан Саханчук. Праз некаторы час далучыўся баяніст і спявак Аляксандр Яроў. Прыемна, што папаўняемся маладымі галасамі. Прычым прырастаем дынастыямі: Таццяна Мікуліч прывяла дачку Аню, Ганна Арэшкова — мужа Алега. Сярэдні ўзрост калектыву — 35 гадоў. Мы — пастаянныя лаўрэаты "Веснавых колераў". І наогул, кожная сустрэча з глядачамі — сапраўднае свята, пад час якога адбываецца яднанне душ...

Запытайцеся ў любога асіпаўчана, які хоць крыху цікавіцца творчасцю мясцовых народных калектываў, што яму вядома пра "Дзівакі", і ў адказ пачуецца: "Гэта адзін з брэндаў у сферы культуры нашага краю!"

Ніна ВІКТОРЧЫК
Фота аўтара

Фальклор-тэатр "Госціца" прэзентаваў у Малой зале Канцэртнай залы "Мінск" свой другі дыск "...І куды што падзелася?" з запісамі спеваў удзельнікаў розных гадоў. Назва сімвалічная, кожны можа зразумець яе, як хоча.

МІНСК

З 1986 года праз "Госціцу" прайшло пад сотню навучэнцаў. Некаторыя звязалі жыццё з фальклорам ці з тэатрам, музыкай, сучаснай харэаграфіяй. Да прыкладу, Таццяна Пладунова, Кацярына Блоцкая, Алеся Алісевич, Вольга Дзёрыглазава, Святалана Лагуноўская, Аляксей Галіч, Святалана Зеляноўская, Вольга Сцяжко... Хтосьці выяўляе сваю любоў да беларушчыны, узрошчаную ў "Госціцы", у грамадскай дзейнасці. Навучэнцы Ларысы Сімаковіч жывуць у Францыі, Італіі, Амерыцы, Англіі, Расіі. І куды ж што падзелася? Можа, у назве дыска — і сум па тым, што ад выдання першага альбома, "Пералёт-трава", прайшло больш за дзесяць гадоў? А гэта ж цэлае творчае жыццё. За выданне апошняга дыска Сімаковіч на прэзентацыі дзякавала прадзюсара Віталю Супрановічу. Праўда, складана творчаму чалавеку без менаджара, калі давядзіцца думаць не толькі пра творчасць, але і пра арганізацыю імпрэз, запіс ды выданне дыскаў...

...І куды што падзелася?

Пад час прэзентацыі. / Фота Яўгена ЯРЧАКА

Прэзентацыя прайшла як творчы вечар, з успамінамі, відэафрагментамі спектакляў, падзякамі. Склалася ўражанне, што раней Ларыса Сімаковіч працавала пераважна з дзецьмі і падлеткамі. Цікава было паглядзець архіўнае відэа, бо ў апошніх спектаклях іграюць дарослыя танцоркі. "Госціца" з'явілася ў 1986-м як дзіцячы гурт з хору Беларускага радыё і тэлебачання. Кацярына Блоцкая, якая прыйшла ў фальклор-тэатр пяцігадовым дзіцем на пачатку 1990-х, прыгадвае, што трапіць у "Госціцу" было складана. Слова "тэлебачанне" дзейні-

чала на бацькоў магічна. На хвалі нацыянальнага адраджэння было прэстыжна аддаць дзіця ў "Госціцу". Мінула больш як дваццаць гадоў, але Кацярына памятае той прагляд, калі яе выбралі разам з пяццю іншымі дзяўчатамі. Адмыслова для кастынгу ёй сшылі народны касцюм, перарабіўшы бабуліну кашулю. "Шкада было рэзаць, дык падшылі яе, такую вялікую..." Адказаць на пытанні трэба было па-беларуску, ведаць, адкуль бабулі і дзядулі... Іншая дзяўчына, што правяла дзяцінства ў "Госціцы", узгадала, як на праглядзе Ларыса Сі-

маковіч разам з дзецьмі гуляла на падлозе... Такі вольны кастынг.

Сцэнічныя касцюмы "Госціцы", калі гэта не аўтэнтычныя строі, пазнавальныя: вольныя кашулі, што падкрэсліваюць рух танцораў, ляцяць. Гэтае харавое для фальклор-тэатра зрабіла спецыяліст па традыцыйным тэкстылі Ірына Мазюк. Каб прыдумаць такое, мала быць проста мадэльерам. Ірына аб'ездзіла з этнаграфічнымі экспедыцыямі ўсе рэгіёны Беларусі, асабліва шмат працавала на Палессі. Выкладае аўтэнтычны голасны спеў і калыханкі на шматлікіх семінарах ды майстар-класах, адчувае і разумее розныя аспекты традыцыйнай культуры.

Маштаб асобы кіраўніка фальклор-тэатра Ларысы Сімаковіч, яе цвёрдая грамадзянская пазіцыя, талент кампазітаркі, харэографі і педагога спрычыніліся да шэрагу з'яў, знакавых для беларускай гісторыі і культуры: маладзёжнае аб'яднанне пачатку 1980-х "Майстроўна", гурт "Дзяніца" і, нарэшце, — фальклор-тэатр "Госціца". Толькі ўслухайцеся ў назвы іх пастацовак: "Інтуіцыя міту", "Калінаў мост", "Нябога", "Дух Зямлі", "Русалчын панядзелак", "Дарожка", "Бегла коляда-коляда", "Сцяянскаму роду няма пераводу"...

Бадай, кожны, хто прайшоў праз школу "Госціцы", захаваў любоў да беларускай аўтэнтыкі на ўсё жыццё, незалежна ад таго, сталі фальклор і танец для яго прафесіяй ці не...

Алена ЛЯШКЕВІЧ

Тактыка культурнага развіцця

Будынку вярнулі атмасферу

Магчымасць: развіваць культуру горада праз сядзібу

Два гады таму ў Барысаве адкрылася сядзіба Івана Каладзева, прамыслоўцы і гісторыка XIX стагоддзя. Цягам многіх гадоў гэты будынак не ўспрымаўся як гістарычны ці культурны аб'ект, змяшчаў медыцынскую ўстанову, а ў апошні час увогуле стаяў забыты. І вось барысаўчанін Уладзімір Слесараў разам з папачнікамі праявіў цікавасць да былога маёнтка і здолеў аднавіць яго. Будынку вярнулі не толькі знешні выгляд, інтэр'еры, часткова — калекцыю Каладзева, але і ўтульную атмасферу гасціннага дома.

Зараз сядзіба набыла шматвектарную дзейнасць. Дом змяшчае экспазіцыю прадметаў даўніны, што распавядаюць пра падзеі 1812 года, якія закранулі барысаўскія землі, пра побыт гаспадары-памешчыка XIX стагоддзя. Акрамя таго, тут прадстаўлены і сведчанні гісторыі мінулага, напрыклад, лёсу юрэяў на Барысаўшчыне. Прычым усе рэчы працягваюць жыць "немузейным" жыццём, калі кожны з наведвальнікаў можа ўзяць іх у рукі.

Дарэчы, тое, што сядзіба Каладзева не мае статуса музея, дае магчымасць жыхарам горада выкарыстоўваць яе і як "незакансерваную" культурную пляцоўку, і як частку надзённага жыцця. Некалькі пакояў прадстаўляюць галерэю твораў мастакоў, чыя імёны звязаны з Барысаўшчынай: Марыі Ісаёнак, Валерыя Шкарубы, Вікенція Стасевіча ды іншых. Акрамя экспазіцыі, у доме ладзяць і часовыя выстаўкі. Не так даўно барысаўчане маглі ўбачыць скульптуры Аляксандра Шома-

Т Э К С Т

Наталля ЦАРЫК, кандыдат мастацтвазнаўства, выкладчык Барысаўскай ДМШ

ва, жывапіс Сяргея Лагачова і Віктара Бялова. І ведаецца, творы, якія мы ўяўляем у амаль стэрільных умовах сучасных галерэй, набываюць іншае гучанне ў залах сядзібы, ствараючы дыялог з прадметамі, што выпраменьваюць двухсотгадовую энергію. У сваю чаргу, інтэр'еры ажываюць, набываюць сучасны выгляд, цудоўна спалучыўшыся з сучасным мастацтвам. Утульны дом стаў і арганічным асяроддзем для семінараў, канферэнцый, лекцый, прысвечаных беларускай культуры. Некаторыя школы праводзяць тут падсаветы.

Сцены каладзееўскага дома прыцягваюць творчых барысаўчан. Напрыклад, сябры івэнт-суполкі "Барысаўская мыза" лічаць сядзібу сваім улюбёным месцам і сустракаюцца для рэканструкцыі балаяў XIX стагоддзя менавіта тут, дзе яна выглядае сапраўды арганічна. Інтэр'еры дома — цудоўны фон і для паэтычных сустрэч. Сядзіба прымала і юных мастакоў — удзельнікаў міжнароднага праекта "Адраджэнне яўрэйскіх мястэчак", калі яны наведвалі Барысаў. Увогуле, уражвае цікавасць ды адкрытасць супрацоўнікаў маёнтка да новых культурных сувязей і сяброўства з кожным, хто адчуў аўру такога месца.

Цікава, але і звычайкі сярэднястатыстычнага жыхара Барысаве таксама змяніліся пад уплывам сядзібы Каладзева. Цяпер стала папулярным святкаваць сямейныя ўрачыстасці менавіта тут: у доме працуе ўтульнае кафэ, вытрыманае ў адпаведным стылі, і крама, у якой можна набыць работы мясцовых майстроў. Не абышлося і без навагодніх прадстаўленняў, дзе кожны з дзяцей і дарослых адчуў сябе ўдзельнікам свята ў традыцыях XIX стагоддзя — з гульнямі, танцамі, тэатрам ды прыгодамі ў таямнічых сценах старой сядзібы...

Маёй маці, колішняй настаўніцы, — 87-ы год. Але абысціся без чытання не можа. Кнігі ёй бярэ ў адным з мінскіх бібліятэчных філіялаў мая старэйшая сястра. Мяняе, у сярэднім, кожныя два тыдні. Словам, маці — чытачка актыўная. І справа тут не ў адукцыі. Мае вясковыя неадукаваныя цёткі ў тэмпях чытання адставалі ад маці не нашмат. Я, карацей, даўно зрабіў выснову, што пенсіянерства ніяк не замінае заставацца бібліяфілам. Наадварот, гэты занятак на вёсцы (ды яшчэ ў зімовы час) застаецца, бадай, адзіным сродкам спрычынення да сусветных скарбаў мудрасці, духоўнага характава ды прагі суперажвання.

Яўген РАГІН

Але я не пра чытачоў. Я зноў — пра бібліятэкараў. Гэтым разам звярнуцца да вечнай тэмы прымусліла інтэрнэт-версія нумара адной з віцебскіх газет. Вока зачпілася за артыкул, пазначаны 15 студзеня, з інтрыгуючым заглаўкам "Смехатэрапія лечыць сьлячан Віцебшчыны". Не менш правакацыйным аказалася і пачатак матэрыялу: "Карэспандэнт не змог выканаць рэдакцыйнае заданне і падрыхтаваць фотарэпартаж пра работу бібліюса ў вёсцы Стаўры Аршанскага раёна". Якая смехатэрапія, чаму не змог? Пад-

умалася, што "К" крыху ад жыцця адстала, бо даўно не пісала пра аўтабібліятэкі. Таму адкінуў усё і заглябіўся ў інтэрнэт-публікацыю.

Вось яе кароткі змест. Стаўры месяца непадалёк ад Оршы. Чытачоў тут, відаць, хапае, бо вёска афіцыйна абслугоўваецца бібліюсам. Прынамсі, на здымку карэспандэнта змешчана абвестка ад імя Аршанскай ЦБС, якая знаёміць з графікам работы аўтабібліятэкі. А канкрэтней — з абслугоўваннем чытачоў вёскі

ную слухаўку. У начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі высвятляю, што дырэктарам Аршанскай ЦБС працуе Святлана Жвікава. Набіраю яе нумар.

— Святлана Іванаўна, што з аўтабібліятэкай здарылася?

— Справа ў тым, — адказвае дырэктар ЦБС, — што не маем змяняць гумы і не маем права выехаць. Будзем набываць. Начальнік аддзела даў дабро. Тады графік зменім. Не хвалюйцеся, як

■ "К" шмат разоў пісала пра тое, што прыблізна ў трох-чатырох вёсках з дзесяці наведаных пад час нашых аўтатураў бабулі з дзядулямі нават і згадаць не могуць, ці быў у іх сёлета бібліюбус. Шкада вяскоўцаў, шкада вёску...

Ну, усё правільна, падлічваю я, паклаўшы слухаўку: прыблізна трычатыры разы на год. А раптам няма ў стаўроўскай бабулі дачкі, якая магла б у Оршу скокнуць ды кнігі для мамы на зіму набраць? Сядзі ў такім выпадку, бабуля, на печы ды радыёе слухай...

"К" шмат разоў пісала, спасылаючыся на спецыялістаў, пра перыядычнасць наведвання аўтабібліятэкі ў асобна ўзятую вёску. Пісала, зрэшты, і пра тое, што прыблізна ў трох-чатырох вёсках з дзесяці наведаных намі з Кастусём Антановічам пад час нашых аўтатураў бабулі з дзядулямі нават і згадаць не могуць, ці быў у іх сёлета бібліюбус. Не дзіва, калі ён завітае раз у трычатыры месяцы, можна на такое "свята" і забыцца. Шкада вяскоўцаў, шкада вёску...

Вырашыў зверыцца з экспертам. Гэтым разам абраў дырэктара Барысаўскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя І.Х. Каладзева Галіну Слесарэнка. Прафесіяналы-бібліятэкары яе цудоўна

Тры-чатыры разы на год...

Дыскусія: як часта мусяць бываць у вёсцы без уласнай установы культуры бібліятэка ці клуб "на колах"?

Стаўры. Змест графіка — цікавы. Мо менавіта ён выклікае эфект смехатэрапіі? Справа ў тым, што бліжэйшы візіт бібліюса запланаваны на... красавік. Чарговыя прыезды прызначаны на ліпень і кастрычнік. Ці не замала: тры разы на год?

Няўжо гэта праўда? Тады такое стаўленне да вёскі выклікае, мякка кажучы, непаразуменне... З гэтымі не надта смехатэрапейнымі думкамі бяруся за тэлефон-

толькі зімовая гума з'явіцца, мы туды адразу пакацім. Колы мы ўжо заможлі — чакаем. А ў Стаўры едзім часцей нават, чым у графіку пазначана...

— А калі ўзяць асобную вёску раёна — люблю, што вамі нестатыянарна абслугоўваецца, дык з якой перыядычнасцю яе наведвае бібліюбус?

— Адну вёску — раз у трычатыры месяцы, — адказвае Святлана Жвікава.

Тэндэнцыі

Наш удзел у Біенале

(Заканчэнне "Дэталёнага разгляду". Пачатак на старонках 1 — 3.)

Не толькі пра вайну

Па-шчырасці, пісаць аб праекце "Архіў сведкі вайны", што будзе прадстаўлены сёлета на Венецыянскім біенале, мне трохі няпроста, бо я ведаю яго знутры. У верасні мінулага года па запрашэнні яго куратара Аляксея Шынкарэнькі я працавала на "Архіўе..." медыятарам. Нагадаю, што ўпершыню праект прагучаў менавіта тады: летась увосень ён быў рэалізаваны ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва і пасля яго ідэя атрымала развіццё ды ўвасобілася ў адмысловую версію для Венецыянскага біенале, якая і выйграла конкурс Міністэрства культуры краіны на канцэпцыю Нацыянальнага павільёна.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Дык якім жа чынам развіўся праект? І ў чым яго мастацкая вартасць? На гэтыя аспекты зараз, пасля афіцыйнай прэзентацыі "Архіва сведкі вайны" прэсе і публіцы, мне хочацца звярнуць увагу. І акурат той самы досвед удзелу, які, з ад-

наго боку, не дае паглядзець на праект звонку, з іншага, дзякуючы вопыту быцця знутры, дазваляе казаць аб "Архіўе..." як праекце папраўдзе ўнікальным.

Так, здаецца, ён — пра вайну. Пра Першую сусветную, бо яго асновай з'яўляюцца фатаграфіі той вайны, зробленыя на тэрыторыі Беларусі. Зараз жа праект дадае ў сябе і архіў Другой сусветнай. У новай — распрацаванай для Венецыянскага біенале — версіі "Архіўе..." прапануе сутыкнуць два пласты фотаархіваў гэтых "глобальных катастроф". З архівам Вялікай вайны наведвальнік беларускага Нацыянальнага павільёна мае працаваць у Венецыі. Масіў архіўных фатаграфій Другой сусветнай у гэты ж час будзе прапанаваны ў адмысловым фармаце для публікі ў Мінску — у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва. Гэта першая змена.

Але галоўнае — што значыць у праекце "вайна"? Прадстаўленая на фатаграфіях з архіваў беларускіх музеяў, яна "гучыць" не проста як "рэха даўно мінулых дзён", — яна адыгрывае своеасаблівую ролю "брамы" ў часе. І, прапануючы пазнаёміцца з тым, што адбывалася на тэрыторыі Беларусі ў часы ліхалеццяў, "Архіў сведкі вайны" ўводзіць у свае суаўтары фігуру гледача. Праект пытаецца ў гледача пра тое, што ён бачыць, што адчувае і думае, — і ў гэтым яго прыныповае адрозненне ад выключна гістарычных вартасцяў. Менавіта для гэтага ў верасні ў Музеі працавалі мед-

Арт-крытыкі: праект Беларусі для Венецыі, рэпрэзентацыя краіны і форум як "парк атракцыёнаў"

ыятары — людзі, якія размаўлялі з наведвальнікамі, распытваючы пра іх уражанні, адчуванні. А ў новай версіі, разлічанай на міжнародную аўдыторыю, у экспазіцыю ўводзіцца Інфармацыйная сістэма, камп'ютар. Паводле задумы аўтараў, адмыслова распрацаваная праграма, якая разлічана на шматмоўе, будзе прапановаўца гасцям Нацыянальнага павільёна роз-

■ У новай — распрацаванай для Венецыянскага біенале — версіі "Архіўе..." прапануе сутыкнуць два пласты фотаархіваў "глобальных катастроф": Першай і Другой сусветных войнаў.

ныя рэжымы ўзаемадзеяння з фотаархівамі і, вядома, прапанову пакінуць свой водгук, эмацыйны "адбітак", на ўбачанае. Дадзенае ўвядзенне ў глабальны кантэкст праз электронныя сродкі — другая змена ў праекце.

кідзе глядач, які ў дадзеным кантэксте ператвараецца ў сведку. Бо ён распавядае — сведчыць, — сваімі словамі, сваім голасам, пра тое, што бачыць: пра мінулае, ды, у рэшце рэшт, пра сучаснае і будучае. Нездарма сакуратар Вольга Рыбчынская ў анатацыі да праекта прыводзіць словы французскага куратара і крытыка Нікаля Бурыя: "Мастацтва ёсць месца, якое стварае адмысловую прастору зносін". Менавіта стварэнне "прасторы зносін" на аснове фатаграфічных архіваў і ёсць тая мастацкая вартасць праекта, якую так проста не ўбачыць. І гэтая асаблівасць надвычай удала "рыфмуецца" з дэвізам 56-га Венецыянскага біенале "Усе лёсы свету", што адсылае да стварэння поля для дыскусіі наконіт лёсаў нацыі, чалавецтва, чалавека...

Дый сама асоба сведкі, з якой працуе праект... Разважаючы пра мінулыя войны, сведчачы пра іх як "жыхары XXI стагоддзя", мы не можам адкінуць назапашанае, тое, што ведаем ды памятаем, і таму кажам, у тым ліку, пра сучаснае. Мы сведчым пра войны, якія былі ў нашай гісторыі, але — і пра войны чалавецтва, што не заканчваюцца да гэтай пары...

ведаюць і паважаюць не толькі за дасведчанасць, але і за інтэлігентнасць, густ, такт ды павагу да кожнага чыгача. З гэтай павагі, пагадзіцеся, і пачынаецца сапраўдны кніжнік... А падначаленыя Галіны Міхайлаўны, у тым ліку і з сельскіх філіялаў, — пастаянныя аўтары матэрыялаў на старонках "К" пра творчую "кухню" прафесійнага бібліятэкара.

— Раз у тры-чатыры месяцы? — перапытвае Галіна Міхайлаўна. — Мала! Мы тут правілам бібліятэчнага карыстання кіруемся: кнігі чытач павінен раз у месяц мяняць. Таму і бібліобус музіць такой перыядычнасці падпарадкоўвацца...

Сваё меркаванне ў дырэктара Барысаўскай ЦРБ і наконт зімовых пакрышак для аўтабібліятэкі: "Тут загадзя трэба клапаціцца!"

І апошняе, на заўважку іншым бібліятэчным кіраўнікам. У структуры Барысаўскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя І.Х. Каладзева працуе сектар нестатыянарага абслугоўвання. Ён займаецца ўсім тым, што адбываецца па-за бібліятэчнымі сценамі. У тым ліку — распрацоўкай графіка руху аўтабібліятэкі. Перыядычнасць працы апошняй вы ўжо ведаеце. Апрача аддаленых ды маланаселеных вёсак кніжная перасоўка з той жа перыядычнасцю наведвае і пункты выдачы кніг — не толькі ў горадзе, але і на сяле, у клубах-бібліятэках. А гэта значны кавалак працы, для якога іншым разам і светлага дня не хапае. Але ж ці прывычайвацца нашым работнікам культуры да ненармаванага працоўнага дня?..

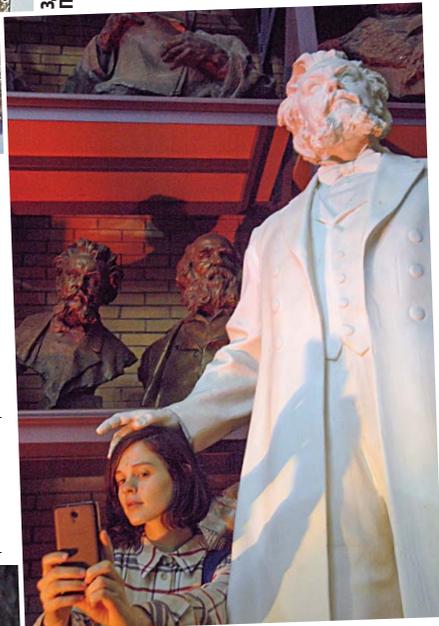

Міжнародны праект "Culture Themes" паназіраў за сучаснікамі і адзначыў іх моцную любоў да сэлфі — аматарскіх аўтапартрэтаў, зробленых на ўласныя гаджэты: тэлефоны, планшэты, фотакамеры. У выніку ўжо два гады, як 22 студзеня — Міжнародны дзень музейнага сэлфі.

Аліна САЎЧАНКА

Адной з краін-удзельніц у дадзеным праекце сёлета аказалася і Беларусь. У Мемарыяльным музеі-майстэрні З.І. Азгура ў Мінску ў гэты чацвер адбыўся сэлфі-дэбют.

Ініцыятарам гэтай акцыі выступіў навуковы супрацоўнік музея Дзмітрый Міхееў. "Нічога камерцыйнага тут дакладна няма. Удзел у мерапрыемстве каштаваў як мінімальна плата за ўваход. А што да маральна-этычнага боку, то экспанаты, у нашым выпадку — бюсты ды скульптуры выбітных асоб, з'яўляюцца мастацкімі творамі, і рабіць на іх фоне сэлфі — справа

бясскрыўдная. Насамрэч людзі заўсёды жадаюць фатаграфавання з цікавымі аб'ектамі ў музеі. А сэлфі — проста адзін са спосабаў", — кажа ён.

Дырэктар музея Аксана Багданава прызналася, што да ініцыятыў з боку маладых калег ставіцца прыязна, таму акцыю падтрымала з задавальненнем: "Для нас гэта магчымасць яшчэ раз заявіць: наш музей — прыільнік формулы "музей, які змяняецца ў зменлівым свеце". Ён не можа жыць па-за соцыумам і яго запытамі, бо мы — сучаснікі сваіх наведвальнікаў". Аксана Леанідаўна таксама адзначыла, што кожная сустрэча з гледачом прыемная, а Міжнародны дзень музейнага сэлфізму будзе дадатковай нагодай сустрэцца.

Цікавую думку вiзавi выказала і наконт таго, што ідэя сэлфі ў музеі можа быць нейкім чынам скажона: "Наша публіка — асабліва, амаль на сто працэнтаў культурная. Урэшце, як музей мы ў некаторай ступені выходзім, тлумачым".

Дзеля справядлівасці адзначу: Міжнародны дзень музейнага сэлфі ў Музеі Азгура прайшоў сёлета досыць спакойна. Але тыя, хто завітаў туды 22 студзеня, пераканана, не расчараваліся. На наступны год ахвотных значна пабольш, бо супрацоўнікі нададуць больш увагі рэкламе акцыі. Мяркую, нават упэўнена, да іх далучацца і іншыя музеі рэспублікі. Вось пабачыце! А сёлета, апрача гасцей Музея Азгура, па хэштэгу #MuseumSelfie па стане на дзень здачы нумара ў друк мы знайшлі фота ад Гомельскага палацава-паркавага ансамбля і Музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры ды ад наведвальнікаў Нацыянальнага мастацкага.

Музейны хэштэг

Да акцыі #MuseumSelfie далучыліся беларусы

Урэшце рэшт, "Архіў сведкі вайны" аказваецца і праектам пра час, а дакладней — пра "чалавека ў часе", пра тое, як чалавек з ім стасуецца. Таму, чуючы пра тое, што мы зноў абралі "праект пра вайну", хочацца сказаць, нарэшце, не толькі пра апошнюю.

Як было адзначана на прэсканферэнцыі, зараз каманда праекта рыхтуецца да адмысловага тура па музеях, фатаграфічныя архівы якіх задзейнічаны ў галоўнай экспазіцыі. Таксама вядзецца праца над другой часткай — стварэннем "прасторы для зносін" на базе фотаархіваў Другой сусветнай вайны, якая, нагадаю, будзе адкрыта паралельнай экспазіцыяй у Мінску.

Варта абавязкова адзначыць і трэцюю змену ў праекце. Версія для Нацыянальнага павільёна ўключае ў сябе новы мультымедычны элемент — інсталяцыю Канстанціна Селіханова "Лес", што стварае адмысловую зону для медытацыі і раздуму, дзе наведвальнік можа пераасэнсаваць убачанае ды сказанае.

Пакуль невядома, як увасобяцца ў жыццё ўсе элементы "Архіва..." цягам "часу Ч", але з тым, што яго ментальная канструкцыя сягае далёка за звыклую для беларускай публікі ўяўленні пра высокае мастацтва, якое звычайна асацыюецца з карцінай або скульптурай, цяжка паспрачацца. І гэта значны крок наперад. Хочацца дадаць і тое, што водгукі, якія пакінулі гледачы пад час "першага ўвасаблення" "Архіва..." і якія будуць уключаны ў новую Інфармацыйную сістэму ў Венецыі, ужо зараз пачынаюць з'яўляцца на адмысловым сайце праекта.

Што ў вас новага?

Сто мільёнаў за год

Плябанаўскі сельскі дом культуры Воранаўскага раёна

Як зарабіць сто мільёнаў рублёў на платных паслугах у вясковым СДК, калі ў паселішчы — прыкладна 150 жыхароў? Лёгка! Асабліва калі клубам кіруе такі крэатыўны чалавек, як Аляксандр Бабін. "К" ужо неаднойчы пісала пра ягоны цікавы досвед у справе дыскатэчнага баўлення часу для моладзі. Чым жа жыве сёння Плябанаўскі СДК?

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Па словах дырэктара Дома культуры Аляксандра Бабіна, яго ўстанова спрацавала за мінулы год досыць паспяхова: на платных паслугах зароблена 99 мільёнаў рублёў. Найбольш грошай, на дзіва пры агульнай леташняй тэндэнцыі спаду інтарэсу да танцавальных вечароў, прынесла арганізацыя дыскатэк: яна як была тут папулярнай у мінулыя гады, так і засталася. А ўсё таму, што кіраўнік установы культуры не стамляецца шукаць новыя, нестандартныя хады, каб зацікавіць сваімі мерапрыемствамі моладзь. Да прыкладу, як распавёў Аляксандр Бабін, ён упершыню зладзіў у Доме культуры ў 2014 годзе пенапластавыя дыскатэкі. І яны, па словах дырэктара СДК, сталіся сапраўдным хітом гэтага сезона.

Папулярнасці дыскатэк значна дапамагла наладжаная рэклама праз Інтэрнэт. Дзякуючы групе "Плёбы", якая ўжо не першы год існуе ў адной з папулярных сацыяльных сетак і налічвае на сённяшні дзень звыш трох тысяч удзельнікаў, танцавальныя вечары ў мясцовым СДК пасалі яшчэ больш наведваць насельнікі суседняй раёнаў Гродзенскай вобласці. Як кажа Аляксандр Бабін, даволі часта ў ягоны Дом культуры наведваецца моладзь, якая жыве за 80 кіламетраў ад паселішча. Вось адсюль, як кажуць, і вынік...

■ За мінулы год СДК спрацаваў досыць паспяхова: на платных паслугах зароблена 99 мільёнаў рублёў. Найбольш грошай, на дзіва, пры агульнай леташняй тэндэнцыі спаду інтарэсу да танцавальных вечароў, прынесла арганізацыя дыскатэк: яна як была тут папулярнай у мінулыя гады, так і засталася.

Таксама ладзіць няўрымслівы дырэктар СДК і новыя акцыі. Напрыклад, Свята лета, якое адзначаецца толькі ў ягонай установе культуры, стала сапраўдным брэндам вёскі. І гэта — не перабольшанне: на дадзенае мерапрыемства штогод з'язджаюцца людзі з многіх раёнаў Гродзенскай вобласці. Сёлета, да слова, на свяце прысутнічала каля 800 гасцей...

Напрыканцы мінулага года ўстанове культуры было выдаткавана каля 40 мільёнаў рублёў. На гэтыя грошы для клуба дырэктар набыў якаснае светлавое абсталяванне: анімацыйны лазер, святлодыёдныя фіранкі ды іншыя прылады. Так што з упэўненасцю можна сказаць: дыскатэкі ў Плябанаўскім СДК сёлета будуць ладзіцца на яшчэ больш высокім узроўні...

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара.

Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, тэлефануйце ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97,

абмяркуйце на facebook.com/kimpressby, vk.com/kimpressby, twitter.com/kimpressby, instagram.com/kimpressby

Не так даўно мінчане змаглі адчуць дух польскага гарадскога мастацтва, які захапіў не толькі падлеткаў з балончыкамі для графіці, але і людзей, больш спрактыкаваных у творчасці. Пра гэта мы пагутарылі з Цэзарам ХУНКЕВІЧАМ, кіраўніком Еўрапейскага фонду гарадской культуры. Яго творчы праект, рэпрэзентаваны ў Галерэі сучаснага мастацтва "У", меў назву "Polish Urban Art — Exhibitions & Murals/Minsk Edition". Пра што ён? Пра бачанне сённяшняга гарадской прасторы ўвогуле з пункта погляду неабывавага мастака.

Аліна САЎЧАНКА

ПОЛЬШЧА

— Па-першае, хачу для сябе і для чытачоў вызначыць, што ж такое ўрбаністычнае мастацтва. Якія віды самавыяўлення, апрача графіці, можна аднесці да гэтага кірунку?

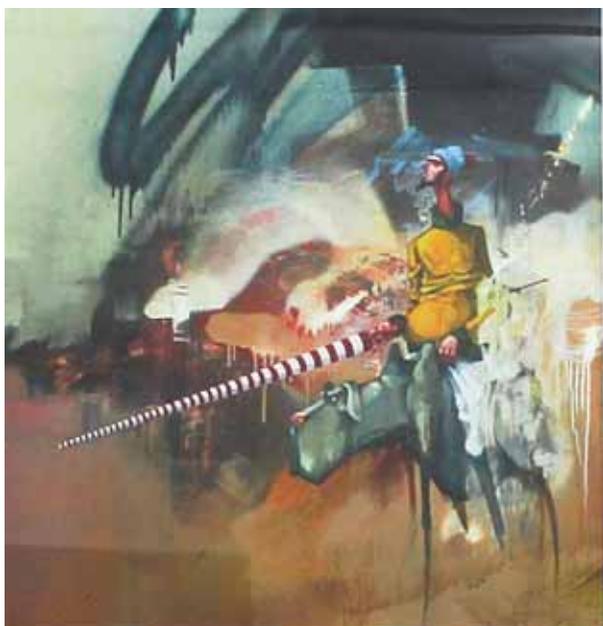
— Калі мы рыхтавалі выстаўку, то імкнуліся не пазначаць спецыфіку, якую можна сустрэць ва ўрбаністычнай прасторы. Мы не хацелі называць з'яву выключна "вулічнае мастацтва", але жадалі ахапіць увесь той маштаб мастацкасці, што мае месца ў горадзе, а гэта ўсе мастацкія і квазімастацкія з'явы грамадскага месцаў.

— Калі вы не хочаце класіфікаваць віды ўрбаністычнага мастацтва, можа, прыведзяце прыклады, для большага разумення?

— Ведаецца, мы вивучалі разнастайныя праявы, якія можна аднесці да ўрбаністычнага мастацтва. Вось, скажам, 1950-я. Гарадское мастацтва тых

Горад як палатно

У суседзяў да вулічнага мастацтва падыходзяць з "маштабам мастацкасці"

Адзін з прыкладаў вулічнага мастацтва ў Польшчы, які быў прадстаўлены на мінскай выстаўцы ў выглядзе фотарэпрадукцыі.

часоў (з пункта гледжання сённяшняга дня, яго можна лічыць легалізаваным) — гэта вялікія мазаікі, роспісы, скульптура. Другой магутнай плыню адзначаю стрыт-арт — таксама больш-менш "легальны" напрамак, хаця на пачатковых этапах у творцаў былі вялікія праблемы з ім. А размяшчэнне ў гарадской прасторы постараў, трафарэтаў, надпісаў — гэта ўсё мае дачыненне не толькі да мастацтва, але і да выказвання пэўнай пазіцыі. Ну, і трэці кірунак — якраз графіці, найбольш спантаннае і часта ўжывальнае мастацтва ў вулічнай прасторы. Мяркую, графіці — найбольш важная праява дзейнасці, арыгінальная, аўтэнтчная, здольная распавесці пра горад больш, чым нейкая іншая з'ява.

— Чаму менавіта аб польскім урбаністычным мастацтве было вырашана расказаць не толькі ў Мінску, але і ў іншых еўрапейскіх гарадах?

Цэзар ХУНКЕВІЧ

— Нас уразіла, якой моднай і распаўсюджанай з'ява стала за дзесяць гадоў. Мы пытаемся ў публікі, адкуль пайшла такая хваля, аналізуем яе становішчы бакі. Ну, і заадно паказваем тое, што, па сутнасці, і не ўбачыш, пакуль не сутыкнешся непасрэдна ў Польшчы.

— Як вам пабачылася, у якой ступені ўрбаністычнае мастацтва закрунула Беларусь увогуле і Мінск у прыватнасці?

— Не магу прыгадаць дакладныя імёны тых беларускіх творцаў, што наведвалі Польшчу з мэтай азнаямлення з урбан-ар-

там, але такія людзі ёсць. Адкажу інакш. Усходне-еўрапейскі сучасны вулічны рух вельмі цікавы, і там ёсць дзе разгарнуцца. Мэта вандрунага праекта — не столькі прадэманстраваць творы, колькі захаваць выкарыстоўваць горад як палатно. Трэба раскрываць свой патэнцыял, уключаць фантазію. Дый увогуле, не выстаўку мы прывезлі, — гэта праект, платформа, якія ўключаюць у сябе сустрэчы, зносіны, абмен досведам. Вось ярскі прыклад. У 1990-я нямецкія хлопцы наведвалі Польшчу і прыхапілі з сабою свежыя погляды, новыя ідэі. І вось рэальнасць: яны натхнілі нас, захапілі сваімі думкамі, што можна адсачыць па сучасным стане польскіх гарадоў. Але ж яны не ўзялі нічога наўзамен у культурным сэнсе. Таму атрымліваецца, што Усходняя Еўропа пакуль толькі часцяком убірае ў сябе досвед Заходняй.

— Ці абавязаны вулічны мастак атрымаць дазвол на сваю творчасць? Інакш вельмі лёгка гэтку дзейнасць зблытаць з актам вандалізму...

— Гэта адно з найважнейшых пытанняў інтэрпрэтацыі мастацтва. Заўсёды можна вызначыць, ці "працуе" работа, ці добрая яна, ці ўпісваецца твор у гарадскую прастору, урэшце, што стала прычынай стварэння "арту"... Такі від мастацтва заўсёды будзе незалежным адносна ўсяго астатняга, гэта — не студыйныя работы. Але ж колькі з тых "вандалаў" выйшла цікавых людзей, мастакоў, графічных дызайнераў!.. Такая творчасць — самы верны спосаб самараскрыцця, таму стрыт-арт — спосаб камунікацыі ў горадзе і самы разумелы аповед пра яго. Таму пытанне, вядома ж, дваістае: мае бок як творчы, так і непасрэдна датычны законаў...

З працягам...

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 49 — 50 за 2014 г. і № 1 за 2015 г.)

...Трэці замак знаходзіўся па другі бок Заходняй Дзвіны — у П'едруі (цяпер — Латвія). Апошнім жа быў Сапезын. Ад яго ацалелі сядзібны дом і рэшткі парку. Апошні, дарэчы, зараз — гісторыка-культурная каштоўнасць. Сапезынскі замак адносіцца да сядзібнага ці палацавага тыпу. Пра друйскае замкі вядома няшмат, бо не захаваўся іх апісанні, тэрыторыі замчышчаў разбураны. Пра апошні вядома, што быў ён драўляны, меў земляныя валы, дзве брамы — Полацкую і Рыхскую.

Родавы архіў Сапезына сведчыць пра існаванне Друйскага графства ў XVIII ст. Са святыняў засталіся царква ды комплекс бернардынскага кляштара, які быў пабудаваны самым малодшым сынам Льва Сапегі — Казімірам Львом у 1643 — 46 гг.

Друя з'яўлялася партовым горадам, шмат гандлявала

"Пагоні" і двухгаловага арла. Цікавыя кафляныя вырабы мясцовай вытворчасці знаходзілі на ўсіх замчышчах Браўлаўшчыны. Друя славілася кафляй "пяльчаткай", глазураванай керамікай, а Іказнь — гаршчковай.

І цяпер каштоўная

Браўлаўскі замак знаходзіцца на Замкавай гары паміж азёрамі Дрывяты і Навяты. Горад узнік на месцы паселішча латгалаў і крывічоў. Жыццё на гарадзішчы пачало іраваць з другой паловы I тыс. н.э. На пачатку XI ст. полацкі князь Брачыслаў пабудавалі памежную крэпасць, назваўшы яе сваім імем. Паводле інвентару Браўлава 1649-га замак меў сем вежаў, браму з падвоенымі варотамі. Пасадскія паселішчы размяшчаліся вакол гарадзішча на месцы сучасных вуліц Савецкай, Замкавай, Кірава, Ленінскай. Пад час ваенных дзеянняў XVII — XVIII стагоддзяў адбыліся значныя разбурэнні, цяпер засталася толькі замчыш-

Ключы да замкаў

Што засталася ад муроў Браўлаўшчыны?

з Масквой і Рыхай. У "Прывілеі Яна Станіслава Сапегі на заснаванне Сапезына" гэтае месца пазначаецца ўжо як "зручнае ды прыдатнае для абароны, а таксама для ўсялякага гандлю людзей купецкага звання <...>, для абароны сапраўдным чынам межаў". Першы ўспамін аб выкарыстанні артылерыі на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага адносіцца да 1374 года, пры штурме рыцарамі Тэўтонскага ордэна Друйскага замка, таму апошні з'яўляўся адным з важных абарончых пунктаў Падзвіння.

Цяпер пра былыя старажытныя замчышчы нагадваюць рэшткі друйскай кафлі. Раз-пораз яе яшчэ можна знайсці на дарозе сучаснага аграгарадка: жыхары папросту выкідаюць "матэрыялы гісторыі" праз плот, калі перакопваюць гароды...

Раннія ўзоры друйскай кафлі ўключаюць гаршчковую ды каробкавую. Кафля атрымала назву з-за сваёй канструкцыі, якая нагадвае звычайную каробку. Цяпер інтэр'ер былых замкавых пакояў ды печару графічна аднаўляецца толькі па рэштках знойдзенай керамікі. У Друі знаходзілася мясцовая майстэрня па вытворчасці кафлі з белай і чырвонай гліны, найбольш жа прыгожа выглядала каляровая. Менавіта ў Сапезыне назіраўся эканамічны ўздым. А калекцыя кафлі XVII ст. з Друі ярка сведчыць пра высокі ўзровень майстэрства сярэньвечных рамеснікаў, — напрыклад, гербавыя выявы

Кафля з гербавай выявай пагоні з Друйскага замка.

ча. Пра тое, што Браўлаў быў горадам Полацкага княства, сведчыць "Хроніка Быхаўца".

Сёння гарадзішча

знаходзіцца на пагорку вышынёй 14 м. Прадметы арганічнага паходжання з яго амаль не захаваліся, таму вельмі цяжка прасачыць планіроўку і забудову. Археалагічныя знаходкі сведчаць аб добра развітых міжнародных сувязях. Выяўленыя рэчы, зробленыя з жалеза, каляровых металаў, гліны, камяню, косці і шкла, часта былі імпартнымі. Значны працэнт упрыгожанняў — балцкага паходжання. Знойдзеныя ў Браўлаве два жалезныя пісалы сведчаць пра тое, што сярод насельнікаў Замкавай гары жылі і адукаваныя людзі. Сведкамі тагачаснага эканамічнага развітку з'яўляюцца ўнікальныя нумізматычныя знаходкі: лічман — жэтон для лічэння, які выкарыстоўваўся ў Еўропе і Рэчы Паспалітай у купецкіх і банкаўскіх аперацыях. Экзэмпляр з Браўлава — пакуль ты адзіны, вядомы на тэрыторыі Беларусі. Браўлаўскае гарадзішча і Іказнеўскае замчышча ўключаны ў Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Паводле праграмы "Замкі Беларусі" працягваецца добраўпарадкаванне тэрыторыі Замкавай гары. На бягучы год запланавана за сродкі абласнога і раённага бюджэтаў прывесці ў парадак Іказнеўскае замчышча.

Т Э К С Т

Ірына САКАЛОЎСКАЯ, навуковы супрацоўнік па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Браўлаўскага райаб'яднання музеяў

ф о т а ф а к т

Майстар і яго мара

Мурманчанін Павел Шадрин не па чутках ведае пра Брэстчыну. Тут ён служыў у арміі, у Брэсце сустрэў сваю жонку, затым два дзесяцігоддзі жыў у Мурманску, займаўся дрэвапрацоўкай, захапляўся разьбой па дрэве і драўлянай скульптурай. А пяць гадоў таму сям'я Шадріна вырашыла пераехаць у Беларусь. Купілі гектар зямлі з закінутымі пабудовамі непалёк ад вёскі Залузе Жабінкаўскага раёна. Тут пабудавалі сабе жыллё. Атрымаўшы статус народнага майстра, Павел стварыў сваю майстэрню па вырабе беларускіх сувеніраў — аб'ёмных драўляных пано і старадаўніх драўляных лясных кружак. Ад заказчыкаў няма адбою, па сувеніры прыязджаюць проста ў майстэрню. Дый заказаў у Паўла на арыгінальныя вырабы з розных парод дрэва — на паўгода наперад. А яшчэ майстар стварыў адзіны ў сваім родзе ў Беларусі Музей драўляных мініячур. Экспанатамі яго з'яўляюцца ў асноўным работы Шадріна. Знайшлі сабе месца тут і прадметы побыту жыхароў гэтага рэгіёна, кухоннае начынне...

Эдуард КАБЯК
На здымках: Павел Шадрин і яго вырабы. /
Фота аўтара

(Заканчэнне. Пачатак у № 2.)

Канешне, як лыжку да абеду, так падарункі пажадана атрымліваць якраз да свята. На жаль, мінчане — увогуле Беларусь — не атрымалі доўгачаканага прэзента да новага, 1959 года: крыху не паспелі будаўнікі. Але ж 31 студзеня новага года Беларусь атрымала навагодні падарунак, запознены на месяц. Гэта было ўжо трэцяе месца размяшчэння цырка ў межах гарадскога парку... Сёння "К" завяршае публікацыю ўспамінаў Уладзіміра Арлова.

Леў Асінскі да вайны быў артыстам нумара канатаходцаў Валжанскіх. Амаль два гады ён ваяваў, у 1943-м згубіў левую руку, але жыцця без цырка ўявіць не мог. Ён сам прыдумаў сабе нумар "Эквілібр (стойка ў раўнавазе) на адной руцэ", сам сканструяваў апарат: п'едэстал вышынёй каля двух метраў з пляцовачкай наверху, якая яшчэ і павольна круцілася.

У асяпяляльна-белым трыко, абапіраючыся адно на правую руку, ён дэманстраваў неверагодныя стойкі! У фінале з п'едэстала высоўвалася ўгару двухметровая палачка — і артыст у стойцы "дагары нагамі" літаральна лунаў у прыцёмненай прасторы цырка. І ўсё — заўважце! — на адной руцэ. Левая ж — пратэз — цягам нумара была проста прыціснута да тулава артыста. Гледачы аваяцыямі цанілі гэта, не разумеючы, што перад імі — інвалід.

Летам 1956 года Варшава вітала пераможцаў Конкурсу цыркавага мастацтва, сярод якіх быў і Леў Асінскі.

— Так ніхто і не дазнаўся б, што ў мне няма адной рукі, — узгадваў артыст, — каб нехта з журналістаў-назолаў не зазірнуў да мяне ў грывёрку, калі я пераапранаўся пасля выступлення...

Публікацыя пра гэта выбухнула сенсацыяй. Савецкі артыст стаў кумірам гледачоў.

Юрый Нікулін мог расказаць анекдот, які я школьнікам чуў у Гродне, але яго непаўторная інтанацыя і нейкі абыякавы твар рабілі "барадаты" анекдот свежым.

Шмат цікавых разважанняў аб прыродзе гумару, аб успрыняцці яго рознымі народамі чулі навакольныя. Шмат "анекдатычных" сітуацый падстройваў і сам артыст, аб якіх узгадваў па просьбе слухачоў.

...Гастролі ў Фінляндыі скончыліся, але больш чым за месяц суправаджаючая цыркачоў "асоба з органаў" імя па бацьку кіраўніка трупы так і не вывучыла, а звярталася да яго "таварыш Нікулін". Варта было сабрацца тром-чатыром артыстам, як "асоба" тая аднекуль узнікала і, што называецца, "навострывала вушы". Нікулін ніколі не быў насамоце: вакол яго ўчаканні нагоды пасмяяцца заўсёды былі людзі.

Юрый Нікулін травіць байкі.

Навагодні падарунак, запознены на месяц

Пад час рэпетыцыі аднаго з нумароў.

У той вечар Юрый Уладзіміравіч зрабіў "адкрыццё": — Я ўрэшце знайшоў сродак выкрыцця падслухваючых "жучкоў" у нумары! Жывём жа ў капіталістычным акружэнні...

— Што за сродак?
— Вось: я ваджу на сцяне ўключанай электрабрытвай, і як толькі яна змяняе роўнае гудзенне на павышанае — там і шукай "жучка"...

Адсмяяліся, спакаваліся, селі ў цягнік: на Маскву.

У купэ Юрыя Уладзіміравіча пастукалася "асоба":

— Таварыш Нікулін, вось вы казалі, што можаце выкрыць "жучка"... А якім чынам?..

Нікулін ахвотна расказаў, "пагудзеў", дэманструючы сваё "вынаходніцтва".

"Асоба" зажурылася, спытала:

— А якая, таварыш Нікулін, у вас брытва?

— "Філіпс".

Чалавек уздыхнуў безнадзейна:

— А ў мяне — "Нева"...

На манежы, пад час працы, я яго не заспеў. Усевалад Херц быў славытым "крафт-

З гісторыі Белдзяржцырка: брытва Юрыя Нікуліна, конь Віктара Чарнабаева і "поціск рукі" Івана Буніна

Факір. / Усе фоты з архіва аўтара

жанглёрам": падкідваў і лавіў цяжкія вагі, штангі, паднімаў коней, лгавікі, некалькіх гледачоў... І вось ужо сталым, прадстаўніком "Саюздзяржцырка", прыехаў да нас тарыфікаваць нейкага акцёра.

Родам ён быў з Малдавіі, а ў Кішынёве ў міжваеннае дваццацігоддзе дажываў легендарна ў дарэвалюцыйнай Расіі чэмпіён па французскай барацьбе Іван Заікін. Маладзья асілка, у іх ліку і Сева Херц, асвойвалі пад яго кіраўніцтвам сілавявіды спорту. Заікін быў непісьменны, і Сева вёў ягонае ліставанне ды нескладанага фінансавыя справы.

Уладзімір АРЛОЎ, кінарэжысёр

Ходит слава об отважном Дон Кихоте...

Наступная рэпетыцыя: артыст спявае ў адпаведным "рыцарскім" строі, у шлеме; з-пад купала на тросіку апускаецца мікрафон... Ні праякі радыёмікрафоны мы тады нават і не чулі.

Апошняя рэпетыцыя: Дон Кіхот — на кані, якога за аброць трымае дрэсіроўшчык. Так адметна прайшла і генеральная — забойны нумар аматара публікі Чарнабаева!

Але... О жыццё-драматург! Нешта ў праграме пераставілася — і на ўрачыстым прадстаўленні непасрэдна перад "Дон Кіхотам" круці-

Т Э К С Т

І вось аднойчы, узгадваў Херц, Заікін атрымаў запрашэнне ў Парыж. Малдавія тады ўваходзіла ў склад Румыніі, праблем з перамяшчэннем па Еўропе — аніякіх, але Заікіну без ведання моў ды географіі немагчыма было ехаць самому. І ён папрасіў Усевалада суправаджаць яго.

— У Парыжы пасялілі нас у шыкоўны гатэль, — з асадай узгадваў Херц. — Сам прыём праходзіў у багатым рэстаране. За сталом — спрэс расійскія геніі: Іван Купрын, Іван Бунін, Аляксандр Вярыцкі, Сяргей Рахманінаў, Фёдар Шаляпін, мастакі-эмігранты!.. А побач — я, непрыкметны юнак. І мне яны — людзі-легенды! — паціскаюць руку...

Тут Херц падняў руку, пачаў разглядаць, быццам бачыў упершыню. Я ціха папрасіў працягнуць успаміны:

— А што за падзею адзначалі?

— Вось і не ўздаю за раз... Ці не Нобелеўскую прэмію Буніна "ўспрысквалі"?! Пазней я ўдакладніў па мемуарах Веры Мурамцавай, жонкі Буніна: усё сьшлося, была такая сустрэча.

Развітваючыся са старым артыстам, паціскаў ягоную руку — тую самую. Такое вось віртуальнае, праз паўстагоддзя, "ручкаванне" з вялікімі.

А гэта ўжо камічны выпадок з маім удзелам.

...Наперадзе — вялікае свята ў манежы, прысвечанае 50-годдзю савецкага цырка. Усе мастакія калектывы Беларусі рыхтуюць выступленні, прысвечаныя "юбіляру". Оперны тэатр вылучыў віншаваць цыркачоў народнага артыста Віктара Чарнабаева — з яго рэпутацыяй "нясумнага чалавека".

Віктар Максімавіч рэпетыруе з цыркавым аркестрам "Серэнаду Дон Кіхота":

"На турніры, на піру и на охоте

ліся на складной драўлянай падлозе артысты-ролікабежцы.

На кані, якога вёў дрэсіроўшчык, выехаў пад авацыі Дон Кіхот. Агуцціўся з-пад купала на тросіку мікрафон, аркестр сыграў уступ, артыст заспяваў...

Далей усё адбылося амаль імгненна.

Конь, якому звычайна было адчуваць пад капытамі мяккія апілікі, пачаў пераступаць заднімі нагамі — і адзін з сектараў падлогі пад цяжарам жывёліны крыху прасеў. Конь занерваваўся, пачаў пераступаць, шукаючы апоры. Але пад ягоным цяжарам прасядалі ўсе сектары, адзін за другім.

Конь закруціўся вакол дрэсіроўшчыка. Чарнабаеў спяваў, глядзячы на дырыжора. Тросік мікрафона з кожным абаротам каня закручваўся вакол спевака. Ад прасядання пад ім сектараў хісткай падлогі конь круціўся і круціўся, а ў канцы са страху... наваліў на манеж.

Можаце ўявіць радасць і веселасць гледачоў ад гэтага "экспромту"! Горад доўга абмяркоўваў незабыўную падзею...

Праз некалькі гадоў Віктар Максімавіч на юбілей дырэктара цырка Міхаіла Марусалава на той жа матыў "Серэнады Дон Кіхота" спяваў парафраза:

"Я спешил на юбилей к Вам без оглядки:

Думал, Миша покатает на лошадке!"

"Пазаманежныя" таямніцы, калі яшчэ дадаць успаміны ветэранаў цырка, якіх нямала ў Мінску, могуць скласці няшкідліва і цікава, і вясёлага.

Але ж у кожным відзе мастацтва ёсць камічныя недарэчныя выпадкі — вось пра іх і ўзгадваць якраз пад Новы год!..

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст."
- "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст."
- "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст."
- "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."
- "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."

Выстаўкі:

- Выстаўка твораў Марыі і Мікалая Ісаенкаў **"Двое пад адным дахам"** — да 26 студзеня.
- Выстаўка **"Выратаваныя каштоўнасці"** — да 12 лютага.
- Выстаўка **слупкіх паясоў** са збору Нацыянальнага музея ў Варшаве — да 6 красавіка.
- Выстаўка, прысвечаная 75-годдзю музея, **"Мастацтва рэстаўрацыі. Магія майстэрства"** — да 12 лютага.
- Выстаўка скульптуры і графікі Андрэя Асташова **"Дзівочы Дазор"** — да 12 лютага.
- Выстаўка жыванісу Ілоны Касабука **"Танец ветру"** — да 23 лютага.
- Выстаўка акаварэлі

- Сяргея Пісарэнка **"Туманныя апавяданні"** — да 9 лютага.
- Выстаўка арыгінальных аўтарскіх паштовак Арлена Кашкурэвіча **"Ab imo pectore (Ад усёй душы)"** — да 16 лютага.
- Выстаўка аднаго твора ў рамках праекта "12 шэдэўраў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь": **ікона "Ражджаство Хрыстова"** — да 18 лютага.

Філіялы Нацыянальнага мастацка-га музея Рэспублікі Беларусь

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-й ПАЛОВА ХІХ ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ё В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 00 05.

Экспазіцыі:

- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
- "Мастацтва ў гарадской культуры. XIX — XX стст."

Выстаўкі:

- Выстаўка **"Музей шакалада "Nikolya"** — да сакавіка.
- Выстаўка **"Музей ёланых цацак"** — да 15 лютага.

- Выстаўка аўтарскай лялькі **"Спадарыня лялька"** — да 1 лютага.
- Выстаўка твораў Яўгена Ждана і Аляксандра Рашэтнікава **"Грані натхнення"** — да 15 лютага.

Філіялы Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДА РСДРП

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

Экспазіцыя:

- "Мінск губернскай ў канцы XIX — пачатку XX стст."
- "І З'езд РСДРП у асобах".
- "Жандарскі вышук у царскай Расіі".
- "Гісторыя Дома-музея І З'езда РСДРП".

Выстаўкі:

- **"Васковыя фігуры"** і **"Аўто на далоні"** — да 1 лютага.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 12.

- Пастаянная экспазіцыя.

- Выстаўка **"Гісторыя і сучаснасць беларускага хакея"** — да 31 студзеня.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.

Экспазіцыі:

- "Геалогія і палеанталогія".
- "Сезонныя змены".
- "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
- "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
- "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
- "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".

Выстаўка:

- **"Экзатычны свет"** — да чэрвеня.

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 9А.
Тэл.: 237 46 94.

- Выстаўка **"Велізарныя цмокі"** — да 1 лютага.

г. Мінск, пр. Ракасоўскага, 151/1.
Тэл.: 291 99 51.

Экспазіцыі:

- "Жывёльны свет Беларусі ў сезоннай дынаміцы".
- "Каляводныя жывёлы".
- "Птушкі нашага горада".

Выстаўка:

- Персанальная юбілейная выстаўка мастака-пастаноўчыка, ветэрана беларускага кіно Уладзіміра Чарнышова **"У гэтым шалёным і чудаўным свеце"** — да 19 студзеня.

Кінапраграмы:

- Мультиплікацыйная рэтра-праграма **"Зімовыя прыгоды"** — да 31 студзеня.
- Рэтраспектыва, прысвечаная 95-годдзю кінаактрысы Мішэль

Морган, **"Самая французская"** — да 29 студзеня.

■ Рэтраспектыва **"Кінаметафары Федэрыка Феліні"** — да 31 студзеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".
- "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст."
- "Беларуская музычная культура XX ст."
- "Тэатральная культура Беларусі XX ст."

Выстаўка:

- Выстаўка па выніках конкурсу **"Калядныя замалёўкі-2014"** — да 30 студзеня.

ГАСЦЁЎНЯ УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. Мінск, вул. Старавіленская, 14.
Тэл.: 286 74 03.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка да 75-годдзя мастака-пастаноўчыка кінастудыі "Беларусьфільм" Уладзіміра Чарнышова **"За парталам сцэны"** — да 6 лютага.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл: 327 11 66; 203 07 92.

- Пастаянная экспазіцыя.
- **Выстаўка:**
- Міжнародны выставачны праект з Музея Арміі (Стагольм, Швецыя) **"Рэчы памяі жыццём і смерцю"** — да 25 студзеня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка Анатоля Дрыбаса **"Зімовыя пейзажы"** — да 23 лютага.
- *Ратуша*
- Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"Партрэты князёў Радзівілаў з калекцыі князя Канстанціна Гагенлоз"** — да 16 лютага.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыя:

- **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
- Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"**.
- Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
- Музейна-педагагічны праект

- **30** — **"Вячэра з прыдуркам"** Ф.Вебэра.
- **31** — **"Дон Жуан"** Ж.-Б. Мальера.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.

- **24** — **"Фінт-Круазэ"** Д.Багаслаўскага, В.Красоўскага.
- **25** — **"Адамавы жарты"** С.Навуменка.
- **27** — **"Містар Розыгрыш"** С.Кандрашова.
- **28** — **"Тры Жызлі"** А.Курэйчыка.
- **29** — **"Музычны салон"** — вечар класічнай музыкі.
- **29** — **"Інтымны дзённік (Дзённік**

"Крочым у школу разам з Коласам".

Акцыі:

- **"Самы лепшы дзень"** (Дзень нараджэння ў музеі).
- Віншаванне ад музея, фотасесія
- **"У дзень вяселля — у музей!"** (па папярэдняй дамоўленасці).
- Музейная творчая майстэрня (майстар-клас па вырабе цацак з салёнага цеста).

Выстаўка:

- Традыцыйны кітайскі жывапіс, каліграфія тушу і мінеральнымі фарбамі Сунь Хунчжы і Марыны Эльяшэвіч **"...І спее колас залаты"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыя:

- Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лётчык"**, галаграфічным тэтрам.
- Інтэрактыўныя музейныя праграмы **"У пошуках папарац-кветкі"**, **"Вячоркі"** для ўсіх катэгорыя наведвальнікаў.
- Выстаўка мастацкай фатаграфіі Вольгі Сяргеевай **"Блізка"** — да 26 студзеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.
Тэл.: 321 24 30.

- Выстаўка скульптуры Уладзіміра Жбанова **"Ад мяне"** — да 31 мая.
- Выстаўка жывапісу, графікі і фатаграфіі **"Мінск — старадаўні і малады"** — да 1 сакавіка.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

- **"Мінск губернскай. Шляхецкі побыт"**.
- **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.

Выстаўкі:

- Выстаўка жывапісу **"Залатое стагоддзе"**, примеркаваная да 10-годдзя аб'яднання мастакоў "Арцель", — да 22 лютага.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.
- **Выстаўка:**
- Выстаўка **"Gloria Patria"** — дакументы, карты, прадметы хрысціянскага культу з прыватнай калекцыі Ігара Сурмачэўскага — да верасня.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 18. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж".

■ Виртуальная гульня **"Карэтны майстар"**.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

- **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры к. XIX — с. XX стст.

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, пр-т Ракасоўскага, 49.
Тэл.: 291 16 76.

Экспазіцыі:

- **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Л.Шчамялёва"**.
- Выстаўка:
- Выстаўка, прысвечаная дню нараджэння Леаніда Шчамялёва, **"Белае сонца блакітнай зімы"** — да 13 лютага.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.

Выстаўка:

- **"Доблесць і слава. Даспехі і ўзбраенне XVI — XVII стст."** — да 1 сакавіка.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

- Унікальны выставачны мегапраект Руслана Вашкевіча **"Ідзі і глядзі"** — да 25 студзеня.
- Выстаўка **"Навагоднія гісторыі"** — да 1 лютага.
- Фотавыстаўка **"Гомельскі палац і мастацкія калекцыі Паскевічаў са збору Дзяржаўнага Эрмітажа"** — да 5 сакавіка.
- Выстаўка **"Новае ў археалогіі Гомельшчыны"** — да 22 лютага.
- Персанальная выстаўка твораў Святланы Ноздрын-Плотніцкай **"Радавод"** — з 30 студзеня.
- Выстаўка дагістарычных гігантаў з Санкт-пецярбургскага Музея васковых фігур **"Планета дыназаўраў"** — з 31 студзеня да 26 красавіка.

Экспазіцыі:

- **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- **"Чырвоная гасцёўня"**.
- **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокаль паўднёвай галерэі).
- **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная экспазіцыя).

Вежа палаца**Экспазіцыя:**

- **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"**.

Выстаўкі:

- **"Гісторыя ў пісьмёнах"**

(факсімільныя выданні старажытнарускіх летапісаў з аддзела рэдкай кнігі Гомельскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна) — да 31 студзеня.

- **"Рэтра-Гомель"** — да 31 студзеня.

Паўночнае крыло палаца

- **Экспазіцыя:**
- **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
- **Выстаўкі:**
- Куток жывых экзатычных рэптылій.

Белая гасцёўня

- Фартэпіяны канцэрт **"Вечар рамантычнай санаты"** ў выкананні лаўрэата міжнародных конкурсаў Міхаіла Юркова (Францыя) — 17 лютага.
- Канцэрт **"Кахайце! — яны адказвалі"** з удзелам дыпламанта міжнароднага конкурсу Алесі Брэль і Кацярыны Мацвяйчук — 21 лютага.

Зімовы сад

- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 57 41.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі працуе пнеўматычны цір.
- **"Музей крыміналістыкі"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

- Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
- **Выстаўкі:**
- **"Вядзём пачатак свой ад Гедыміна..."**.
- **"Прадметы побыту к. XIX — пач. XX стст."**.
- **"Прывітанне, ранейшая Ліда!"**.
- **"Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка-60"**.
- Турыстычна-пазнаваўчая праграма **"Праз вякі, праз стагоддзі"** ў Лідскім замку.
- **"Крылы над Лідай"** — выстаўка да 100-годдзя Лідскага аэрадрома.
- Выстаўка **"Чарадзейны куфар"**.
- Персанальная фотавыстаўка Алены Кавалёвай **"Дзень, які натхніў"**.

ЛІДСКІ ЗАМАК

- Камера катаванняў.
- Фотавыстаўка **"Захаваем на вякі"**.
- Партрэтная галерэя вялікіх князёў і каралёў.
- Фотавыстаўка **"Археалагічныя знаходкі Лідскага замка"**.
- Выстаўка рэплік **"Зброя Вялікага Княства"**.

ГАЛЕРЭІ**"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**</